

HOTĂRÂRE Nr. 1386 din 2 septembrie 2004

privind aprobarea Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă, 2004 - 2010

EMITENT: GUVERNUL ROMÂNIEI

PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 834 din 9 septembrie 2004

În temeiul [art. 108](#) din Constituție, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

ART. 1

Se aprobă Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă, 2004 - 2010, prevăzută în [anexa](#)*) care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

-----

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

ART. 2

Ministerele și celelalte autorități ale administrației publice centrale cu atribuții în domeniu vor acționa pentru realizarea prevederilor cuprinse în strategia națională prevăzută la [art. 1](#).

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

Contrasemnează:
Ministrul muncii,
solidarității sociale și familiei,
Dan Mircea Popescu

p. Ministrul de stat,
ministrul economiei și comerțului,
Iulian Iancu,
secretar de stat

p. Ministrul de stat,
ministrul administrației și internelor,
Florin Zamfir Sandu,
secretar de stat

Ministrul delegat
pentru administrația publică,
Gheorghe Emacu

Ministrul educației și cercetării,
Alexandru Athanasiu

Ministrul finanțelor publice,
Mihai Nicolae Tănăsescu

Președintele Agenției Naționale
pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii
și Cooperatie,
Eugen Ovidiu Chirovici

ANEXA 1

STRATEGIA NAȚIONALĂ pentru ocuparea forței de muncă, 2004 - 2010

1. Contextul economic general, evoluțiile și situația actuală pe piața muncii

1.1. Contextul economic

După anul 1990, produsul intern brut (PIB) a avut o evoluție oscilantă, perioadele de creștere neasigurând recuperarea scăderilor de valoare adăugată din perioadele de declin. În anul 2000 produsul intern brut a crescut - în termeni reali - cu 2,1%, fiind primul an de creștere economică după o perioadă de 3 ani de reducere a activității economice.

Începând cu anul 2001, Guvernul a implementat politici macroeconomice care să susțină creșterea economică. O politică fiscală disciplinată, care a completat o politică monetară strânsă și susținută de un progres semnificativ al reformelor economice, a condus la îmbunătățirea climatului de afaceri și a caracterului funcțional al economiei românești. Printr-o coordonare a acestora a rezultat o creștere în ritmuri ridicate a PIB, însoțită de reducerea pronunțată a inflației și de menținerea deficitelor fiscale și de cont curent în limite sustenabile.

România se află în prezent în al cincilea an de creștere economică, ritmurile anuale de circa 5%, începând cu 2001, asigurând reducerea decalajelor față de țările Uniunii Europene.

În perioada 2001 - 2003 ritmul mediu de creștere a fost de 5,2%, iar în trimestrul I 2004 s-a înregistrat o creștere economică de 6,1% . Nivelul PIB înregistrat în anul 2003 a atins valoarea de 50,3 mld. Euro*1).

-----
 *1) Pentru transformare a fost folosit cursul de schimb mediu BNR 2003 (1 euro = 37.555,89 lei).

În perioada de creștere economică 2000 - 2003, PIB a crescut cu 18,8% față de anul 1999, urmare a menținerii la cote ridicate a activității industriale și de construcții, dar și pe baza revigorării serviciilor:

- modificări procentuale anuale -

	2000	2001	2002	2003	2003 față de 1999 = 100
Industrie	5,9	4,4	6,0	4,6	122,6
Agricultură	-18,1	28,0	-7,0	+3,0	100,4
Construcții	6,3	11,1	7,6	7,0	135,9
Servicii	5,5	3,6	6,4	5,2	122,3
Produsul intern brut	2,1	5,7	5,0	4,9	118,8

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, 2003.

În structură, contribuția ramurilor la crearea PIB relevă o îmbunătățire a stării de proporționalitate, dar și o evoluție către structurile moderne, caracteristice economiilor dezvoltate. Semnificativ este faptul că, datorită reformelor structurale, economia românească are, în prezent, capacitatea de a răspunde rapid la cerințele pieței, valorificând în timp real oportunitățile mediului economic internațional. Astfel, în anul 2003, agricultura și silvicultura contribuiau cu 11,7% la formarea PIB, industria cu 28,4%, construcțiile cu 5,7%, iar serviciile*2) cu 44,6% .

-----
 *2) Sunt cuprinse activitățile de comerț, transporturi, poștă și telecomunicații, turism, hoteluri și restaurante, administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială și alte servicii prestate agenților economici și populației.

Comparativ cu anul 1990, serviciile - atât cele destinate populației, cât și întreprinderilor - condiționate direct de creșterea veniturilor și de îmbunătățirea caracterului funcțional al economiei de piață, au înregistrat un progres semnificativ în ultima perioadă. Acest sector și-a sporit ponderea în valoarea adăugată brută, nivelul acesteia crescând cu peste 18,1 puncte procentuale (de la 26,5% în 1990 la 44,6% în 2003). Totodată se remarcă și o îmbunătățire a contribuției acestora, prin creșterea mai susținută a serviciilor cu aport sporit de valoare adăugată: serviciile de comerț, hoteluri și restaurante au înregistrat în anul 2002 o creștere de 8,1% față de anul anterior, deținând 11,2% din produsul intern brut, iar cele de transporturi și comunicații au crescut față de anul 2001 cu 5,1%, reprezentând circa 10% din PIB.

Dacă sectorul serviciilor a înregistrat creșteri semnificative, ponderea celorlalte domenii de activitate s-a diminuat. Astfel, industria, care deținea 40,5% din PIB creat în 1990, a contribuit în 2003 cu numai 28,4% la formarea PIB, în timp ce contribuția sectorului primar s-a redus aproape la jumătate în acest interval. Structura producției industriale a suportat modificări, industria prelucrătoare înregistrând o scădere a contribuției la producția totală a ramurii de la 85,8% în 1990 la 74,4% în 1999, pentru ca în anul 2003 să reprezinte 78,7% .

Cu toate că are un potențial ridicat, turismul nu a înregistrat evoluții favorabile, contribuția directă în PIB fiind de 2,6% . În anul 2003, numărul sosirilor în unitățile de cazare din România a crescut cu 2,8% față de anul 2000.

După anul 1999, și îndeosebi în ultimii ani, pe fondul resurselor sporite oferite de creșterea economică, activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare au cunoscut un reviriment semnificativ. Un instrument principal de realizare a politicilor din acest domeniu a fost Planul Național pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare coordonat de Ministerul Educației și Cercetării (MEdC). Programele din Planul Național promovează proiectele de cercetare în colaborare, bazate pe parteneriatul cercetare-industrie și care sunt orientate către îmbunătățirea și inovarea produselor și tehnologiilor.

Cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare și inovare s-au menținut constante, la circa 0,4% din PIB, contribuția sectorului societăților comerciale fiind din ce în ce mai importantă, ajungând în anul 2003 la aproape jumătate din totalul cheltuielilor.

Sistemul de cercetare-dezvoltare din România poate fi caracterizat ca un sistem în care cercetarea cu caracter aplicativ este predominantă. Infrastructura de transfer tehnologic și inovare, respectiv organizațiile specializate pentru difuzarea, transferul și valorificarea în economie a

rezultatelor de cercetare-dezvoltare, este foarte slab dezvoltată, legătura dintre cercetare și economie fiind încă fragilă.

România dispune de un potențial ridicat pentru dezvoltarea Societății Informaționale, bazat pe existența unui nucleu de specialiști cu înaltă calificare în domeniul IT și pe o industrie software în continuă creștere și sprijinit de un efort guvernamental constant.

Semnificativ pentru înscrierea României pe traiectoria dezvoltării informaționale este faptul că, din anul 2002, numărul abonaților la telefonie mobilă devansează numărul abonaților la telefonie fixă. Dacă în anul 2000, numărul abonaților la telefonie mobilă, (2,8 milioane) era inferior numărului de abonați la telefonie fixă (3,9 milioane), în anul 2003 era mai mare cu 2,6 milioane (6,9 milioane față de 4,3 milioane). În prezent, sunt în funcțiune 473 stații de radiodifuziune, din care două treimi private, și 299 stații de televiziune. Semnificativă este creșterea numărului de abonați la cablu TV, ca formă modernă de recepționare a posturilor de televiziune, respectiv de la 2,7 milioane în anul 2001, la 3,3 milioane în 2002 și 3,8 milioane în 2003.

Calitatea infrastructurii de transport este scăzută, dar în unele sectoare s-a înregistrat un progres semnificativ.

Guvernul României alocă fonduri cu prioritate pentru modernizarea sistemului de transport feroviar, în concordanță cu politica statelor membre în domeniu, ceea ce va conduce pe termen mediu la reducerea costurilor de exploatare.

Pentru modernizarea infrastructurii feroviare pe coridoarele europene care traversează România, prin alocații directe din buget, prin plata ratelor scadente la împrumuturi și prin trageri din împrumuturi internaționale rambursabile sau din finanțări nerambursabile, în anul 2003 statul a contribuit la modernizarea infrastructurii feroviare cu o sumă de circa 100 milioane euro. S-a dat în exploatare pentru circulația cu viteza de 160 km/h secțiunea de cale ferată București - Câmpina, parte a Coridorului IV Pan European, iar modernizarea infrastructurii feroviare de-a lungul Coridoarelor IV și IX se desfășoară în continuare conform programelor adoptate.

Referitor la infrastructura rutieră este de menționat că, la începutul lunii iunie a fost dat în folosință primul tronson, în lungime de 56 Km (București - Lehliu), al autostrăzii București - Constanța. Astfel lungimea autostrăzilor a crescut cu 44,1% .

În altă ordine de idei, trebuie evidențiat faptul că evoluția macroeconomică din această perioadă a urmat un trend care să reducă decalajul dintre România și țările din Uniunea Europeană. Produsul intern brut pe locuitor a crescut de la 1491 euro în anul 1999 la 2336 euro în anul 2003. Exprimat prin paritatea de cumpărare standard, produsul intern brut pe

locuitor a fost 6960 PPS în 2003, reprezentând circa 29% din media Uniunii Europene față de 5230 PPS în anul 2000, când reprezenta 23,1% din media Uniunii Europene.

În ceea ce privește evoluția principalilor indicatori ce caracterizează utilizarea PIB se constată o creștere puternică a formării brute de capital fix, atât prin construcții noi, cât și prin importuri de bunuri de capital realizate în vederea modernizării și re tehnologizării capacităților de producție. Structura exporturilor s-a modificat în favoarea bunurilor de complexitate înaltă.

- modificări procentuale față de anul anterior

	2000	2001	2002	2003	2003 față de 1999 = 100
Cererea internă, din care:	4,3	8,4	3,8	7,2	125,8
- Consumul individual efectiv	0,2	6,8	3,0	7,1	118,0
- Consumul colectiv efectiv	20,5	-0,2	-5,8	+4,6	116,4
- Formarea brută de capital fix	5,5	10,1	8,2	9,2	137,3
Exporturi de bunuri și servicii	23,4	12,1	17,6	11,1	180,8
Importuri de bunuri și servicii	27,1	18,4	12,0	16,3	196,0
Produsul intern brut	2,1	5,7	5,0	4,9	118,4

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, 2003.

Cererea internă s-a majorat pe întreaga perioadă cu 25,8% . În anul 2003 a crescut - în termeni reali - cu 7,2% . Contribuția cererii interne la creșterea produsului intern brut a fost de 7,7 procente, localizată, în principal, la consumul individual efectiv (5,4 procente) și formarea brută de capital fix (2 procente).

Consumul individual efectiv a crescut în fiecare an fiind în 2003 cu 18% mai mare față de 1999. Consumul colectiv efectiv a avut o evoluție oscilantă

cu creștere puternică în anul 2000, an electoral, și scăderi în anii următori ca urmare a unei politici bugetare restrictive.

Formarea brută de capital fix a continuat să fie un motor important al creșterii economice, reprezentând componenta cea mai dinamică a cererii interne (9,2% în 2003). În cadrul formării brute de capital fix, investițiile realizate în economie au crescut cu 8,5% față de 2002, datorită majorării cu 11,2% a investițiilor în sectorul privat și cu 3,3% a investițiilor în sectorul de stat. Investițiile în utilaje și mijloace de transport au crescut cu 12,6%, ponderea importului de utilaje în investițiile în utilaje reprezentând 39,6%, ceea ce reflectă capacitatea și disponibilitatea economiei de asimilare a investițiilor de modernizare. Formarea brută de capital fix a înregistrat, pe toată perioadă, cele mai ridicate ritmuri anuale din cadrul cererii interne.

Contribuțiile componentelor de utilizare la creșterea reală PIB evidențiază o îmbunătățire a structurii economice și o politică de satisfacere a cererii interne în primul rând din producția internă și compensarea acesteia din import.

- procente

	1999	2000	2001	2002	2003
Produsul intern brut	-1,2	2,1	5,7	5,0	4,9
Cererea internă, exclusiv stocurile	-3,2	2,4	7,2	3,8	7,7
Modificarea stocurilor	-0,8	2,2	1,6	0,3	0,0
Exportul net	2,8	-2,3	-3,1	0,9	-2,8

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, 2003.

În perioada 1999 - 2003 rolul sectorului privat în economie a continuat să crească, în anul 2003 având o pondere de peste 69% în PIB. În valoarea adăugată brută din agricultură și construcții ponderea acestuia este de peste 90% (98,7% și respectiv 93,2%). În industrie și servicii această pondere este de 79%, respectiv 68,7% .

În perioada 1992 - 2003 volumul comerțului exterior a crescut an de an, înregistrând în anul 2003 un spor de 9,9 mld. euro la exporturi și 13,1 mld.

euro la importuri, față de 1992, în condițiile unor deficite ale balanței comerciale permanente și destul de ridicate. Începând din anul 2000, pe fondul creșterii economice, soldul balanței comerciale s-a majorat sensibil, de la 1.950 mil. euro, în 1999, la 5.587 mil. euro, în anul 2003. Creșterea deficitului comercial s-a datorat atât importurilor mai ridicate de materii prime și energie necesare dezvoltării economice, cât, mai ales, sporirii accentuate a importurilor de mașini și utilaje, care au beneficiat în aproape întreaga perioadă de anumite facilități fiscale și vamale legate de promovarea investițiilor străine.

În anul 2003 s-a înregistrat un deficit al balanței comerciale de 5,6 miliarde euro, peste nivelul înregistrat în anul 2002 (4,2 miliarde euro). Deficitul balanței comerciale în anul 2003 se datorează, în principal, soldului negativ la unele grupe de produse, cum ar fi: produse ale industriei construcțiilor de mașini (-5 miliarde euro), produse ale industriei chimice (-1,1 miliarde euro), produse minerale (-1,5 miliarde euro), produse agroalimentare (-1 miliarde euro) și altele, sold compensat într-o oarecare măsură de excedentul înregistrat la produse ale industriei ușoare (+1,3 miliarde euro), produse din lemn, inclusiv mobilă (+0,7 miliarde euro) și metale comune și articole din metal (+0,4 miliarde euro).

Această evoluție nu a afectat în mod deosebit deficitul de cont curent, pe de o parte datorită fluxului sporit de investiții străine, iar pe de altă parte datorită majorării transferurilor din străinătate.

După 1999 deficitul de cont curent s-a menținut în limite sustenabile, situându-se la circa 5,5% - 5,7% din PIB; cu excepția anului 2002 când a reprezentat 3,4% din PIB.

În anul 2003, ca urmare a majorării deficitului comercial, deficitul contului curent a crescut cu 77% față de anul precedent, ajungând să fie de 2.877 mil. euro și reprezentând 5,7% din PIB. De remarcat că deficitul contului curent a fost finanțat în proporție de 55% prin influxuri nete de investiții străine directe.

Inflația, măsurată prin intermediul indicelui mediu al prețurilor de consum, a înregistrat o creștere începând cu a doua jumătate a anului 1999 și începutul anului 2000 (cu un maxim de 57% în ianuarie 2000 față de ianuarie 1999), ca urmare a șocurilor externe generate de majorarea prețului petrolului, deprecierei monedei europene în raport cu dolarul american, a corecțiilor fiscale și a ajustării prețurilor reglementate.

Începând cu a doua parte a anului 2000, inflația s-a înscris pe un trend constant descrescător, constituind un semnal pozitiv în eforturile pentru recâștigarea încrederii în moneda națională.

	1999	2000	2001	2002	2003
Decembrie/Decembrie an anterior	54,8	40,7	30,3	17,8	14,1
Medie/Medie an anterior	45,8	45,7	34,5	22,5	15,3

În anul 2003, trendul descendent al inflației a cunoscut o consolidare remarcabilă, inflația înregistrată (14,1%) fiind cea mai redusă după anul 1990. Această evoluție a fost susținută în mod deosebit de evoluția prețurilor mărfurilor alimentare, a căror creștere la sfârșitul anului 2003 a fost de 13,7%, pe fondul ameliorării ofertei interne de produse, în anumite perioade fiind înregistrate rate de sub 1% și chiar scăderi de prețuri (-0,7% în august). În același timp, creșterile prețurilor mărfurilor nealimentare cu 14,3% și a tarifelor la servicii cu 15% (realizate pe fondul ajustării prețurilor reglementate cu 14,9%), deși s-au situat peste nivelul general al inflației, față de perioadele anterioare au înregistrat reduceri semnificative.

În anul 2003, câștigul salarial mediu brut a fost de 6.741 mii lei (dată provizorie), fiind de 2,37 ori mai ridicat decât cel realizat în anul 2000. Ca urmare a măsurilor adoptate pentru a stimula procesul de remotivare a muncii, salariul de bază minim brut pe țară a crescut de la 704 mii lei ca valoare medie a anului 2000, la 2.500 mii lei în 2003, multiplicându-se de 3,55 ori.

Creșterea menționată a câștigurilor salariale, a compensat în totalitate inflația din această perioadă, asigurând și un spor al salariului real (raportul dintre indicii câștigului salarial mediu net și indicii prețurilor de consum) de 16,5% în anul 2003 față de 2000.

S-a îmbunătățit și raportul dintre salariul de bază minim brut pe țară și câștigul salarial mediu brut, acesta fiind de 38,1% în anul 2003, în comparație cu 24,8% în 2000.

Evaluat în funcție de cursul valutar, câștigul salarial mediu brut realizat în anul 2003 a fost echivalent cu 179 euro.

1.2. Situația curentă, tendințe și dezvoltarea pieței muncii

1.2.1. Contextul demografic

Între 1990 - 2003, populația României a scăzut cu 6%, respectiv cu circa 1.473 mii persoane, mai semnificativ în mediul urban (unde scăderea a fost de 8,0%, respectiv circa 1.009 mii persoane), comparativ cu mediul rural (scădere de 4,4%, respectiv circa 465 mii persoane). Cu toate acestea,

rămâne dominantă prezența populației în mediul urban (53,4% comparativ cu 46,6%).

Fenomenele demografice (scăderea natalității populației de la 13,6 la 1.000 de locuitori în 1990 la 9,8 în 2003, concomitent cu creșterea mortalității generale de la 10,6 la 1.000 de locuitori în 1990 la 12,3 în 2003) au influențat distribuția spațială a acesteia, creând importante diferențe între regiuni. Astfel, regiunea cu cea mai accentuată dinamică demografică este Regiunea Nord-Est, iar regiunea cu cea mai importantă scădere a populației este Regiunea Vest.

La nivelul țării densitatea populației prezintă variații însemnate atât între mediul urban și mediul rural, cât și între regiuni (cu excepția regiunii București - Ilfov, cea mai mare densitate a populației se înregistrează în Regiunea Nord-Est, iar cea mai scăzută în regiunea Vest).

Populația în mediul urban se înscrie pe un trend descrescător, nu atât ca urmare a fenomenelor demografice, cât în special ca efect al declinului economic. Gradul de urbanizare al Regiunilor este și el relativ diferit. Cu excepția Regiunii București, cele mai urbanizate regiuni sunt Regiunea Vest și Centru, care au peste 59% populație urbană. În schimb, în partea de est a țării (Regiunea Nord-Est) și în toată partea de sud a țării (Regiunea Sud și Sud-Vest) predomină încă populația rurală, acestea fiind zone cu întinse suprafețe de câmpie, unde activitățile agricole sunt încă predominante.

Structura populației pe grupe de vârstă a înregistrat modificări semnificative, ca urmare a procesului lent, dar continuu, de îmbătrânire demografică, accentuat în ultimul deceniu ca o consecință a scăderii natalității. Ca urmare, ponderea populației sub 15 ani în total populație este în continuă scădere (între anii 1990 - 2003 reducându-se cu 33,6%, respectiv cu circa 1.836 mii persoane), iar ponderea populației vârstnice, de peste 65 de ani, este în continuă creștere (între 1990 - 2003, crescând cu 22,3%, respectiv cu circa 4.694,2 mii persoane). În aceste condiții, se înregistrează o creștere a "presiunii" populației vârstnice asupra populației adulte - potențial active, implicit asupra unor importante sisteme din societate (sănătate, asistență socială, bugetul asigurărilor sociale), cu implicații pentru politica economică și socială. Proporția persoanelor de 65 de ani și peste în România era în 2003 de 14,2%, mai puțin decât media la nivelul UE-25 de 16,3%, iar proporția tinerilor, de 17,0%, era aproximativ egală cu media UE-25 de 16,6%, ceea ce înseamnă că procesul de îmbătrânire demografică este mai accentuat la nivelul UE, comparativ cu România.

În anul 2003, în România, din 100 persoane, 69 adulți susțineau economic aproximativ 31 persoane potențial inactive, din care 14 vârstnici și 17 tineri. Din totalul populației de până la 15 ani, în 2003, 47,7% era în mediul urban,

iar din totalul populației cu 65 ani și peste, 59,5% se înregistra în mediul rural.

Speranța de viață la naștere deși a urmat o tendință constant ascendentă, se menține la valori scăzute în context european, fiind de 67,42 ani pentru bărbați și 74,78 ani pentru femei.

Migrația externă a fost unul din factorii care au contribuit la scăderea numerică a populației, generând un sold negativ de peste 300.000 persoane. După explozia fluxului migrației externe din 1990, numărul emigranților a scăzut treptat, în 2003 fiind de 10.673 persoane.

Cea mai mare parte a persoanelor care au emigrat sunt din categoria populației în vârstă de muncă, îndeosebi tineri și familii tinere, migrația în această perioadă având în cea mai mare parte motivație economică. Totodată, este de remarcat numărul mare al persoanelor aparținând minorităților etnice care au părăsit România în această perioadă (germani - 30% și maghiari - 11%).

În ceea ce privește migrația internă*3), declinul economic general al țării, în special industrial, a determinat un tip nou de migrație: urban - rural. Dacă în anul 1990 se înregistra cel mai mare flux migrator dinspre ariile rurale, către cele urbane, ca urmare a eliminării restricțiilor privind stabilirea reședinței în anumite orașe (peste 616.000 persoane dintr-un total de 786.471 persoane antrenate în fluxurile migrației interne în 1990, au părăsit spațiile rurale pentru a se stabili în mediul urban), după această dată, s-a schimbat treptat sensul fluxului migrator al populației, pe măsura creșterii costului vieții în mediul urban și disponibilizărilor din întreprinderile industriale. În 2003, numai 71.928 persoane și-au schimbat domiciliul din rural în urban.

-----

*3) Migrația internă este determinată de schimbările de domiciliu în interiorul granițelor țării. Nu sunt incluse schimbările de domiciliu în cadrul aceleiași localități, de pe o stradă pe alta, sau dintr-un sat în altul, în cadrul aceleiași comune.

Analiza pe grupe de vârstă a migrației interne evidențiază o mai mare mobilitate a persoanelor adulte, cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 ani. Acestea reprezintă peste 42% din totalul persoanelor care migrează, însă, dacă se iau în considerare și copiii acestora, se constată că peste 60% din totalul persoanelor care migrează sunt persoane tinere.

1.2.2. Dinamica ocupării, aspecte și evoluții structurale

Populația activă a României s-a redus în perioada 1999 - 2003 cu 2,6% cu 1.651 mii persoane (de la 11.566 mii persoane la 9.915 mii persoane)*4).

-----

*4) INS, Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste*5) a înregistrat o evoluție descendentă între 1999 - 2003, scăzând de la 63,4% la 54,8%, mai accentuat în mediul rural (scădere de 14,0 puncte procentuale), față de mediul urban (4,3 puncte procentuale). Această evoluție se datorează diminuării sistematice a ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă.

-----

*5) Calculată față de populația totală de 15 ani și peste.

Pe cele două sexe, reducerea ratei de activitate pentru populația masculină a fost de 10 puncte procentuale în perioada 1999 - 2003 (de la 70,9% la 62,5% în 2003), ușor mai mică față de scăderea înregistrată de populația feminină de 8,8 puncte procentuale (de la 56,4% în 1999 la 47,6% în 2003).

Între 1999 - 2003, populația ocupată a României a scăzut cu 1.553 mii persoane. În anul 2003 populația ocupată cuprindea 9.223 mii persoane (-11 mii persoane), comparativ cu anul 2002, înregistrând o atenuare a tendinței de scădere. În structura populației ocupate, în anul 2003, bărbații dețineau 54,8%, iar persoanele din mediul urban 50,5% .

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste, s-a redus între 1999 - 2003 cu 8,1 puncte procentuale (51,0% în anul 2003), pentru persoanele de sex feminin reducerile fiind mai accentuate în intervalul considerat (8,3 puncte procentuale față de 7,8 pentru persoane de sex masculin).

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15 - 64 ani) era în anul 2003 de 57,8% (64,1% pentru sexul masculin și 51,5% pentru sexul feminin), comparabilă cu cea a Noilor State Membre de 55,8% (61,6% pentru sexul masculin și 50,2% pentru sexul feminin), dar mai mică decât cea înregistrată pentru UE-25 de 62,9% (70,8% pentru sexul masculin și 55,0% pentru sexul feminin). Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă, în 2003, de 57,8%, situează România la o distanță de 12,2 puncte procentuale față de obiectivul stabilit la Lisabona pentru anul 2010 - rata generală de ocupare de 70%, iar rata ocupării femeilor de 51,5% la o distanță de 8,5 puncte procentuale față de obiectivul Lisabona, stabilit la 60% pentru anul 2010.

Structura ocupării pe grupe de vârstă:

- grupa de vârstă 15 - 24 de ani înregistrează o scădere de 7,8 puncte procentuale în perioada 1999 - 2003, situându-se la un nivel de 27,9% în

anul 2003, comparativ cu Noile State Membre, 24,3%, dar mai mică decât în UE-25 (36,7%);

- grupa de vârstă 25 - 54 de ani înregistrează o scădere de 5,0 puncte procentuale în perioada 1999 - 2003, situându-se la un nivel de 73,1% în anul 2003, comparativ cu Noile State Membre, 72,6%, și 76,5%, în UE-25;

- grupa de vârstă 55 - 64 de ani înregistrează o scădere de 11,8 puncte procentuale în perioada 1999 - 2003, situându-se la un nivel de 38,1% în anul 2003, comparativ cu Noile State Membre, 31,7%, și 40,2%, în UE-25. Rata de ocupare pentru persoanele cu vârste cuprinse între 55 - 64 ani, în 2003, de 38,1%, situează România la o distanță de 11,9 puncte procentuale față de obiectivul stabilit la Lisabona pentru anul 2010 - rata de ocupare de 50% pentru această categorie.

În perioada 1999 - 2003, structura ocupării după nivelul de instruire arată o creștere a populației ocupate cu nivel mediu (ISCED 3 și 4) (cu 4,1 puncte procentuale) și superior (ISCED 5 și 6) (cu 1,9 puncte procentuale) și o scădere a ponderii populației ocupate cu nivel scăzut de instruire (ISCED 1 și 2) (cu 6 puncte procentuale).

Pe sectoare economice se observă că, în anul 2003 lucrau în industrie și construcții 29,8% din persoanele ocupate, pondere în creștere față de anul 1999 (27,6%). Comparativ, în Noile State Membre persoanele ocupate care lucrau în industrie și construcții, în 2003, reprezentau 31,3%, iar în UE-25, 25,5% .

În perioada 1999 - 2003 ponderea populației ocupate în sectorul agricol s-a redus cu 6,1 puncte procentuale, de la 41,8% în 1999, la 35,7% în anul 2003, menținându-se totuși la un nivel foarte ridicat, față de 12,4% în Noile State Membre, și față de 5,2% în UE-25, la nivelul aceluiași an.

În sectorul serviciilor, ponderea populației ocupate a crescut în perioada 1999 - 2003 cu 3,9 puncte procentuale. Totuși, nivelul înregistrat de România în anul 2003 (34,5%) este mult mai redus atât față de media Noilor State Membre (56,3%), cât și față de UE-25 (69,2%).

În perioada 1999 - 2003, sectorul ocupării pe cont propriu (patroni, lucrători pe cont propriu și lucrători familiari neremunerați) a înregistrat o creștere de 1.085 mii persoane, deținând în 2003 o pondere de 37,5% din totalul populației ocupate (peste 3,4 milioane persoane preponderent în agricultură, comerț, turism, construcții și transport).

Structura ocupării pe sectoare, în special ponderea mare a populației ocupate în agricultură, este o rezultată a procesului întârziat de restructurare economică, cât și modul în care a fost efectuată privatizarea terenurilor agricole, care au condus la migrația populației active către zona rurală, începută încă din prima perioadă de recesiune de la începutul anilor '90, dar

accentuată în cursul celei de a doua recesiuni a tranziției de la sfârșitul anilor '90, ca parte a unei "strategii de supraviețuire". Astfel s-a constituit în România o vastă "zonă tampon" (buffer zone/social buffer area), concretizată prin apariția unei ocupări agricole supradimensionate pentru sfârșitul secolului al XX-lea, permițând evitarea unei creșteri a ratei șomajului chiar și în perioade de recesiune economică acută.

Ocuparea în sectorul economiei neînregistrate poate fi apreciată la circa 5 mil. persoane în 2003. Dintre acestea însă, peste 4 mil. se regăsesc preponderent în subsectorul informal, respectiv în activități cu caracter de completare și subzistență, cu precădere în cadrul micilor ferme familiale, ce domină ca tip de exploatare agricultura românească. De fapt, ocuparea agricolă este dominantă în sectorul economiei neînregistrate și în subsectorul informal al acesteia.

Pornind de la acest considerent, ocuparea în sectorul subteran al economiei neînregistrate, ce nu mai poate fi considerată ca ocupare cu caracter de subzistență și completare, s-ar situa undeva la aproximativ 1,1 - 1,3 mil. persoane, la care putem adăuga circa 1,2 mil. persoane din zona neagricolă a subsectorului informal, sau altfel spus, cei ce nu s-ar încadra în așa-numitul subsector al "producției gospodărești pentru consum final propriu".

Astfel, excluzând ocuparea în subsectorul producției gospodărești pentru consum final propriu, ocuparea în economia neînregistrată s-ar situa la aprox. 2,5 - 2,6 mil. persoane.

Migrația pentru munca în străinătate, dirijată și ea majoritar către sectorul economiei neînregistrate din țările de destinație, a preluat o serie de fluxuri, care altfel, în condițiile unui ritm insuficient de generare de noi locuri de muncă în sectorul formal, în parte cauzată și de creșterile salariului minim în ritmuri situate peste suma productivității muncii și inflației, s-ar fi canalizat către sectorul economiei neînregistrate interne.

Depistarea și combaterea muncii fără forme legale s-a efectuat în perioada 2000 - 2004, prin acțiunile de control ale Inspecției Muncii, instituție înființată în anul 2000.

În anul 2003, Inspecția Muncii a controlat 13,66% din total angajatori, 5,10% dintre aceștia foloseau forță de muncă fără a întocmi forme legale de angajare, iar 0,45% din numărul total de salariați ai angajatorilor controlați lucrau fără forme legale.

1.2.3. Dinamica și structura șomajului

În perioada 1999 - 2003, numărul de șomeri definiți conform criteriilor BIM*4) a scăzut cu 98 mii persoane.

-----
*4) INS, Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Numărul șomerilor BIM era în anul 2003 de 692 mii persoane. În perioada 1999 - 2003 scăderi ale numărului șomerilor mai importante s-au înregistrat în mediul urban decât în mediul rural. Nivelul șomajului pentru persoanele de sex masculin au înregistrat în aceeași perioadă valori mai ridicate decât ale șomajului pentru persoanele de sex feminin.

Rata șomajului BIM a înregistrat în anul 2003 la nivelul țării o valoare de 7,0% (7,5% pentru bărbați și 6,4% pentru femei). Comparativ cu anul 1999 rata șomajului a crescut doar cu 0,2 puncte procentuale.

Valorile maxime ale ratei șomajului nu au depășit în România 11 - 12% (1999 - rata șomajului înregistrat a fost de 11,8%), fiind astfel cu până la 10 puncte procentuale mai reduse decât valorile maxime pentru perioada de tranziție pentru cele 10 noi State Membre, iar, în prezent situându-se la 50% față de media înregistrată de acestea.

În mod normal rata șomajului ar fi trebuit să se afle pe un trend ușor crescător, ținând cont de faptul că, procesul de creștere economică se află de abia la început și nu reușește să genereze un număr semnificativ de locuri noi de muncă, iar, pe de altă parte, procesul de restructurare a continuat, inclusiv prin noi disponibilizări masive. Totuși, existența pe de o parte a "zonei tampon" constituită din subocuparea agricolă și productivitatea redusă, ocuparea în sectorul subteran al economiei neînregistrate (mult mai atractivă pe termen scurt), în condițiile în care un minim de subzistență era asigurat, cât și migrația pentru muncă în străinătate (în cea mai mare măsură în cadrul sectorului subteran din țările de destinație), ce a fost favorizată de suprapunerea desființării regimului vizelor pentru spațiul Schengen cu primul an de creștere economică, au determinat o reducere continuă a ratei șomajului concomitentă cu reducerea ocupării. Practic a avut loc o creștere a ratei de inactivitate în termeni "nominali", în timp ce în termeni reali forța de muncă disponibilizată a fost absorbită practic în mare măsură de către sectorul subteran, fie intern, fie din țările de destinație ale migranților pentru muncă.

Șomajul a afectat în primul rând muncitorii (aceștia reprezentând circa 70%), datorită declinului industrial, sector în care au avut loc disponibilizări ca urmare a procesului de restructurare.

Șomajul BIM de lungă durată rămâne foarte ridicat în pofida scăderii nivelului general al șomajului. Șomajul BIM de lungă durată a crescut de la 3,0% în 1999, la 4,3% în 2003, comparativ, în anul 2003, la nivelul UE-25 era de 4,0%, iar în UE-15 de 3,3%. În perioada 1999 - 2003, șomajul de

lungă durată a avut un ritm de creștere mai ridicat la bărbați decât la femei (de la 3,1% la 4,5% la bărbați, iar la femei de la 3,0% la 4,1%). Șomajul de lungă durată pe medii înregistrează o creștere atât pentru mediul urban (de la 4,9% în 1999, la 6,1% în 2003), cât și pentru mediul rural (de la 1,2% în 1999, la 2,4% în 2003).

Incidența șomajului BIM de lungă durată*6) a înregistrat o tendință de creștere accentuată de la 44,3% în 1999, la 61,9% în 2003, nivel ridicat comparativ cu 54,6% înregistrat în același an în NSM 10, și cu 44,3% în UE-25. În schimb incidența șomajului BIM de lungă durată pe sexe este mai mare la femei decât la bărbați, astfel, pentru bărbați, de la 41,9% în 1999, avem un nivel înregistrat de 60,6% în 2003, față de 53,6% în NSM 10 și 43,4% în UE-25, iar pentru femei, de la 47,8% în 1999, la 63,6% în 2003, comparativ cu 55,8% în NSM 10 și 45,4% în UE-25. Incidența șomajului BIM de lungă durată pe medii arată o incidență mai mare în mediul urban față de mediul rural, cu evoluție crescătoare în perioada analizată, de la 47,8% în 1999, la 64,2% în 2003 în urban, și de la 34,4% în 1999, la 56,1% în 2003 în mediul rural.

-----
*6) NOTĂ:

Șomaj de lungă durată = 12 luni și peste; șomaj de lungă durată pentru tineri (15 - 24 ani) = 6 luni și peste.

Rata șomajului BIM în rândul tinerilor (15 - 24 ani) se menține relativ constantă în perioada 1999 - 2003 (fiind de circa 3,4 ori mai mare în 2003 decât cea înregistrată pentru categoria de vârstă 25 de ani și peste), de la 18,8% în 1999, la 18,5% în 2003, comparabilă cu cea de 18,2% înregistrată în 2003 în UE-25, dar mai mare decât cea de 15,6% din UE-15. Rata șomajului BIM în rândul tinerilor pe medii este mai mare în mediul urban față de cel rural, cu ușoară tendință de scădere în mediul urban, de la 29,2% în 1999, la 25,8% în 2003, pentru mediul rural acest indicator înregistrând o tendință ușor crescătoare, de la 10,5% în 1999, la 11,9% în 2003.

Rata șomajului BIM de lungă durată în rândul tinerilor înregistrează o evoluție ascendentă, de la 11,2% în 1999, la 13,1% în 2003 (fiind de 3,6 ori mai mare în 2003 față de categoria de vârstă 25 de ani și peste), fiind ușor mai ridicată pentru femei (de la 11,7% în 1999, la 13,7% în 2003), decât pentru bărbați (de la 10,9% în 1999, la 12,7% în 2003). Pe medii de rezidență, rata șomajului BIM de lungă durată în rândul tinerilor a scăzut în mediul urban de la 25,3% în 1999, la 19,3% în 2003, iar în mediul rural a crescut de la 5,1% în 1999, la 7,5% în 2003.

Incidența șomajului BIM de lungă durată în rândul tinerilor înregistrează în perioada 1999 - 2003 o creștere ridicată de la 59,5% în 1999, la 70,8% în 2003, fiind mai ridicată pentru femei (creștere de la 63,0% în 1999, la 72,9% în 2003) decât pentru bărbați (de la 57,1% în 1999, la 69,3% în 2003). Incidența șomajului BIM în rândul tinerilor pe medii înregistrează o scădere în mediul urban, de la 86,4% în 1999, la 74,6% în 2003, și o creștere în mediul rural de la 48,7% în 1999, la 63,3% în 2003.

Între principalele cauze ale șomajului în rândul tinerilor cea mai importantă este necorelarea ofertei de calificări a sistemului educațional cu cerințele pieței muncii. Totodată programele de calificări alternative, pe de o parte și programele de informare în legătură cu cerințele pieței muncii pe de altă parte, nu au fost suficiente, iar cele care au existat nu au fost pe deplin eficiente.

Identificarea nevoilor pieței muncii privind calificările și dezvoltarea unui sistem de acreditare a pregătirii profesionale conform standardelor recunoscute (SPP), constituie o prioritate în sistemul național de pregătire profesională.

1.2.4. Formarea profesională a forței de muncă

Formarea profesională în întreprinderi este insuficient dezvoltată. Conform anchetei formării profesionale continue*7) în România numai 11% dintre întreprinderi asigurau cursuri de formare continuă.

-----

*7) Anchetă armonizată la standardele și normele Uniunii Europene.

Rata de participare la cursurile organizate de întreprinderi a fost de 20% (atât pentru bărbați cât și pentru femei) din personalul întreprinderilor respective. În întreprinderile mici, cu un număr de angajați cuprins între 10 și 49, ratele de participare au fost cele mai ridicate (30% din totalul personalului întreprinderilor care au asigurat formare, comparativ cu 19% în întreprinderile cu un număr de angajați cuprins între 50 - 249 și 20% în întreprinderile mari). Din perspectiva sectoarelor de activitate, cu excepția intermedierei financiare, cele mai înalte rate de participare s-au înregistrat în activitățile de servicii comunitare, sociale, personale și în transport.

Situația descrisă mai sus, care chiar dacă s-a mai ameliorat în ultimii 3 ani, rămâne totuși problematică, în sensul că, în condițiile în care ratele de participare la formarea continuă în România nu vor crește substanțial, va crește discrepanța în ce privește calificarea forței de muncă, față de țările UE.

În ce privește investițiile în formarea continuă, întreprinderile din România investesc în medie numai 0,5% din costurile cu forța de muncă, pentru cursuri de formare continuă.

Din analiza condițiilor de acces la educația continuă, se poate spune că nu există nici un fel de discriminare privind accesul adulților la formarea profesională continuă în România. Posibilitățile financiare reduse ale unor persoane pot să limiteze însă accesul acestora la formare profesională.

Formarea profesională a șomerilor

Pregătirea șomerilor intră în responsabilitatea ANOFM. Cursurile de formare sunt organizate de către Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) care stabilesc anual un plan de formare profesională pe baza studiilor asupra cerinței piețelor locale ale muncii. Cursurile sunt asigurate atât de către centrele proprii de pregătire profesională ale acestora cât și de firme autorizate să organizeze cursuri de pregătire pe bază de convenții.

În prezent, rețeaua centrelor de formare profesională a adulților ale ANOFM cuprinde 14 centre de pregătire profesională subordonate agențiilor județene (în 13 județe), 5 centre regionale de formare profesională a adulților și 3 fundații româno-germane.

Programele de formare profesională pentru șomeri includ calificare, recalificare, perfecționare și specializare. Ele includ perioade de pregătire practică sau specializare. Accesul la programele menționate mai sus este posibil numai după participarea la activități de informare și consiliere privind cariera sau de mediere. Centrele de formare ale ANOFM sunt deschise și persoanelor amenințate de șomaj precum și angajaților, la cererea angajatorilor acestora. Centrele de formare profesională ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă sunt deschise tuturor șomerilor, persoanelor amenințate de șomaj care doresc să-și schimbe locul de muncă; cursurile de formare profesională sunt, de asemenea organizate la cererea angajatorilor, pentru persoanele care doresc să fie angajate în cadrul firmelor lor. În 1998, a doua categorie a reprezentat 60% dintre participanții la cursurile de formare organizate de către ANOFM*8).

-----
*8) "Piața Muncii și Politicile Sociale în România", OECD, 2000.

Conform prevederilor [Legii nr. 107/2004](#) privind modificarea și completarea [Legii nr. 76/2002](#) privind sistemul asigurărilor de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, șomerii care urmează cursuri de formare profesională primesc în continuare indemnizația de șomaj, și, de

asemenea, beneficiază de facilități*9). Cheltuielile sunt acoperite din bugetul asigurărilor pentru șomaj care finanțează cursurile de formare profesională a șomerilor înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă.

-----
*9) [Art. 66^1](#) din Legea nr. 107/2004 - facilitățile prevăzute sunt: rechizite, materiale de instruire și manuale; echipament de protecție pe timpul instruirii practice, dacă este cazul; abonament gratuit pe mijloacele de transport în comun pentru traseul de la domiciliu la unitatea de pregătire, sau, după caz, de decontarea cheltuielilor de transport, pentru cel mult patru deplasări în cursul unei luni, dacă se pot deplasa zilnic la unitatea de pregătire, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare pentru salariații instituțiilor publice și regiilor autonome cu specific deosebit pe perioada delegării și detașării în altă localitate, precum și în cazul deplasării, în cadrul localității, în interesul serviciului; consultații medicale, analize medicale și teste necesare frecventării cursului; cazare și de o sumă de bani pentru acoperirea mesei la nivelul prevăzut de reglementările în vigoare pentru salariații instituțiilor publice și regiilor autonome cu specific deosebit pe perioada delegării și detașării în altă localitate, precum și în cazul deplasării, în cadrul localității, în interesul serviciului.

1.2.5. Disparități regionale

Disparitățile regionale privind piața muncii (rata de ocupare, șomajul și nivelul de instruire al populației ocupate) sunt rezultatul procesului de restructurare și al oportunităților diferite de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii în diferitele regiuni.

Între 1999 - 2003, disparitățile între regiuni s-au accentuat, rata de ocupare a populației reducându-se, în special în regiunile Sud-Vest (de la 66,2% în 1999, la 55,3% în 2003), Sud (de la 60,2% în 1999, la 51,2% în 2003) și Nord-Est (63,9% în 1999 și doar 50,9% în 2003). Pentru aceeași perioadă, rata de ocupare a înregistrat scăderi, de un nivel mai redus, și în celelalte regiuni ale țării: Nord-Vest (8,6 puncte procentuale), Vest (8,4 puncte procentuale), Sud-Est (6,7 puncte procentuale), Centru (6,2 puncte procentuale) și București (5,4 puncte procentuale).

Din punct de vedere al nivelului de instruire al populației ocupate, în regiunea București, 26,05% dintre persoanele ocupate au nivel de instruire superior*10) și doar 11,37% au un nivel scăzut de instruire*11). În celelalte regiuni diferențele nu sunt importante, valori extreme înregistrându-se în regiunile Nord-Est (7,1% dintre persoanele ocupate au un nivel superior de instruire și 40% au un nivel scăzut de instruire) și Centru (22,71% au un nivel scăzut de instruire).

-----
*10) Universitar de scurtă și lungă durată, doctorat.

*11) Gimnazial, primar fără școală absolvită.

În ceea ce privește șomajul la nivel regional, în 2003 cea mai ridicată rată a șomajului se înregistrează în regiunea București (10,8%), în timp ce regiunile Vest (5,9%), Nord-Vest (6%) și Sud-Vest (6%) prezintă cele mai scăzute rate.

1.2.6. Perspectivele macroeconomice până în 2008

Scenariul macroeconomic de prognoză pentru perioada 2004 - 2008 ia în considerare ca premise esențiale derularea accelerată a reformei economice și soluționarea deficiențelor interne care mai există.

Conform acestor prognoze, țintele în privința creșterii economice, pentru perioada 2004 - 2008, sunt:

- produsul intern brut va crește - în medie - cu 5,3%;
- formarea brută de capital fix se va majora cu peste 67% față de 2003 (în medie cu circa 11% anual);
- indicatorii de performanță ai economiei naționale se vor îmbunătăți (rata de investiție va ajunge la aproape 29% în anul 2008 de la 22,5% în anul 2003, iar rata de economisire internă la peste 24% de la 16,7% în anul 2003), ceea ce va asigura resursele necesare pentru o dezvoltare sustenabilă;
- rata inflației se va reduce treptat, ajungând la 2% în 2008;
- creșterea economică se va realiza în condițiile unei îmbunătățiri a competitivității interne și externe a economiei, ceea ce va determina:
  - menținerea unor ritmuri ridicate ale exporturilor de bunuri și servicii, care vor fi superioare ritmurilor de creștere a importurilor de bunuri și servicii:
    - exporturile de bunuri se vor majora, în medie, cu 9,7%, fiind susținute de îmbunătățirea mediului extern, creșterea contribuției investițiilor străine la export, precum și printr-un mecanism de promovare și stimulare a exportului;
    - importurile de bunuri se estimează că vor înregistra creșteri sub cele ale exporturilor, dar la nivelul mediu de 9%, ținând cont, în principal, de dependența dezvoltării țării noastre de resursele energetice și materii prime din import, precum și de necesitatea susținerii procesului investițional prin transferul de tehnologie din exterior;
    - o mai bună adaptare a producției la cerere, concretizată în menținerea relativă a stocurilor aproape de limita necesarului;

- menținerea ponderii deficitului de cont curent în produsul intern brut în limite sustenabile, în jur de 5% în medie pe întreaga perioadă;

- producția industrială va crește, în medie, cu circa 5% datorită majorării, cu deosebire, a producției ramurilor industriei prelucrătoare;

- producția agricolă se estimează că va crește, în medie, cu 3,5%, nu numai datorită potențialului productiv al terenului agricol, cât mai ales ca urmare a sporirii randamentelor.

Creșterea economică în următorii ani va fi susținută de cererea internă; exportul net va avea o contribuție negativă în continuare, însă la un nivel redus față de anii anteriori.

Investițiile se așteaptă să aibă o creștere semnificativă care să contribuie la modernizarea economiei, infrastructurii, protecției mediului. Creșterea va fi susținută de fluxuri mai puternice de investiții străine directe, îmbunătățirea permanentă a mediului de afaceri, acces facil la finanțare internă și externă. Se estimează sporirea formării brute de capital fix cu un ritm mediu anual de circa 11% .

- modificări procentuale față de anul

anterior -

	2004	2005	2006	2007	2008
Ritm mediu anual					
2004 - 2008					
- % -					
Consum individual efectiv al populației	+4,6	+3,9	+3,9	+3,8	+3,5
Consum colectiv efectiv al administrației publice	+4,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0
Formarea brută de capital fix	+10,7	+11,0	+10,5	+10,8	+11,0
Modificarea stocurilor (contribuție la creșterea PIB)	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1
Cererea internă*)	+5,8	+5,2	+5,4	+5,5	+5,4

estimează ponderi în PIB ale deficitului comercial FOB-FOB între 7,7% - 6,7% .

Se aşteaptă ca, în contextul redresării spațiului UE, orientarea geografică a fluxurilor comerciale să conducă la consolidarea poziției UE (15 + 10) ca principal partener comercial al României (din 2004 cca. 75% din exporturi și cca. 70% din importuri).

Deficitul contului curent ca procent din PIB se aşteaptă să se situeze în jur de 5% în perioada 2004 - 2008. Deficitul de cont curent va fi ameliorat prin creșterea contribuției transferurilor curente, al căror excedent se prevede să crească gradual de la 1,6 mld. euro în 2003 la aproape 2,2 mld. euro în 2008. Finanțarea deficitului se estimează că se va face într-o măsură crescândă prin fluxuri autonome de capital, scăzând importanța relativă a fluxurilor compensatorii. Astfel, se aşteaptă ca investițiile străine directe să atingă, în perioada 2004 - 2008 niveluri de circa 2 mld. euro anual.

Apropierea treptată de Uniunea Europeană creează în același timp premise solide pentru asigurarea sustenabilității deficitului de cont curent, atât prin ponderea deja importantă în fluxurile totale a investițiilor directe, cât și prin majorarea graduală a transferurilor UE.

Pentru perioada 2004 - 2008, reducerea graduală a inflației continuă să reprezinte o prioritate a Guvernului. În acest sens, în această perioadă rata inflației va continua să se reducă, urmând ca la sfârșitul perioadei aceasta să fie comparabilă cu cea a țărilor din UE. Măsurile de restructurare/privatizare aplicate cu precădere în sfera utilităților publice, de ameliorare a disciplinei financiare în scopul reducerii arrieratelor, precum și de promovarea unei politici a veniturilor strict legată de performanțele economice țintesc reducerea inflației până la un nivel de circa 2% în anul 2008.

- % -

	2004	2005	2006	2007
2008				
Rata inflației				
- medie anuală	12,0	8,0	5,0	3,5
- dec./dec.	9,0	7,0	4,0	3,0

Deflatorul PIB (modificare procentuală)	13,0	8,6	5,5	4,0
2,8				

Sursa: Comisia Națională de Prognoză.

Evoluția descrescătoare a inflației va continua să fie condiționată decisiv de transpunerea programelor de restructurare/privatizare, de ameliorarea disciplinei fiscale și impunerea politicii bugetare în vederea eliminării arieratelor financiare, de eficientizarea activității în acele companii furnizoare de utilități care vor continua să dețină poziții de monopol, precum și de menținerea unor politici restrictive ale veniturilor, de caracterul prudent al politicii monetare, iar din 2005 de efectele aplicării politicii de țintire a inflației, precum și de reducere a amplitudinii ajustărilor prețurilor administrate și a expectațiilor inflaționiste.

Pe latura ofertei, se preconizează ritmuri superioare de creștere față de produsul intern brut în construcții și servicii.

- modificări procentuale față de anul anterior -

	2004	2005	2006	2007	2008	Ritm 2004 - 2008 (%)
Produsul intern brut	+5,5	+5,2	+5,1	+5,2	+5,4	+5,3
din care:						
Valoarea adăugată brută pe total						
economie	+5,6	+5,3	+5,3	+5,3	+5,6	+5,4
din aceasta în:						
- Industrie	+4,8	+5,1	+5,0	+5,0	+5,0	+5,0
- Agricultură	+5,0	+4,2	+3,3	+3,0	+3,0	+3,7
- Construcții	+7,5	+7,6	+7,9	+8,1	+8,3	+7,9
- Servicii	+5,9	+5,4	+5,5	+5,7	+6,1	+5,7

Sursa: Comisia Națională de Prognoză.

În perioada 2004 - 2008, producția industrială este prevăzută să crească cu un ritm mediu anual de 4,9%, astfel încât în anul 2008 va fi cu 27,3% mai mare față de anul 2003.

Ținând seama de posibilitățile limitate de creștere în industria extractivă, precum și de necesitatea reducerii intensității energetice în sectorul productiv al economiei, se apreciază că industria prelucrătoare va avea rolul principal în dezvoltarea industrială a țării, cu un ritm mediu anual de 5,9%, superior celui pe ansamblul industriei.

În funcție de mediile ponderate ale producțiilor realizate anterior, în condiții meteo normale, se prognozează următoarele evoluții pentru producția agricolă:

- modificare procentuală anuală -

	2004	2005	2006	2007	2008
Producția agricolă totală	4,8	4,5	3,4	3,1	3,0
din care:					
- sector vegetal	4,4	3,6	1,7	1,3	2,0
- sector animal	5,3	5,7	5,5	5,2	4,1
- servicii pentru agricultură	7,0	8,0	9,0	9,0	9,0

Sursa: Comisia Națională de Prognoză.

În corelație cu dinamica prognozată a investițiilor, se estimează că în perioada 2004 - 2008 producția totală a ramurii construcției va înregistra o evoluție pozitivă, cu un ritm mediu anual de aproape 8% .

Se apreciază, astfel, că activitatea de transport, corelată cu evoluția prognozată a producției industriale și agricole, va continua evoluția pozitivă începută în anul 2000.

În domeniul resurselor umane, creșterea economică susținută va fi însoțită de o majorare a numărului de salariați în condițiile creșterii productivității muncii.

Întrucât sursele demografice ale creșterii cantitative a forței de muncă vor fi limitate, populația totală se va reduce. Totuși, rata de activitate se va îmbunătăți ușor.

- modificare procentuală față de anul

anterior -

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Populația activă totală	-1,6	+0,5	+0,2	+0,2	+0,1	-0,1
Populația ocupată totală	-0,1	+0,6	+0,5	+0,4	+0,3	-0,1
Salariați	+1,1	+0,5	+0,7	+0,7	+0,8	+0,8
Rata globală de activitate - %	45,6	46,0	46,3	46,6	46,8	46,9
Rata globală de ocupare - %	42,4	42,9	43,3	43,7	43,9	44,1
Productivitatea muncii - %	5,0	4,9	4,6	4,7	4,9	5,5
Rata șomajului BIM - %	7,0	6,8	6,5	6,3	6,1	6,0

Sursa: Comisia Națională de Prognoză.

Evoluția ocupării va fi influențată de câțiva factori contradictorii. Pe de o parte, fluxul de investiții străine va genera noi locuri de muncă. Întreprinderile mici și mijlocii se așteaptă să aibă, de asemenea, o contribuție pozitivă, localizată mai ales la nivelul muncii nesalariale.

Pe de altă parte, continuarea procesului de restructurare și privatizare va induce presiuni asupra ocupării. De asemenea, în ciuda unei creșteri economice relativ ridicate, piața locurilor de muncă rămâne tensionată, în principal din cauza șomajului structural.

Ca un rezultat agregat al acestor factori, prognoza macroeconomică evidențiază posibilitatea reducerii pronunțate a ratei șomajului de la 7,0% în anul 2003 la 6,0% în 2008.

În același timp este posibil ca, în perioada 2004 - 2008, productivitatea muncii să sporească, ritmul său mediu de creștere fiind sub ritmul de creștere a produsului intern brut, situându-se la circa 4,9%. Salariul real urmează să crească cu un ritm mediu anual de 4,5%, existând condițiile unei îmbunătățiri a competitivității economiei românești.

1.3. Politica de ocupare

România s-a aliniat la noua Strategie Europeană de Ocupare, politica în domeniul ocupării forței de muncă fiind în concordanță cu obiectivele și

liniile directoare ale acestei strategii. Pentru stabilirea priorităților politicii de ocupare, ne raportăm la programele și documentele Guvernului Român, la strategia de dezvoltare a resurselor umane elaborată în cadrul Planului Național de Dezvoltare 2004 - 2006, la Programul Economic de Preaderare 2003, precum și la studiile specializate care monitorizează evoluțiile de pe piața muncii, realizate de Institutul Național de Statistică, Comisia Națională de Prognoză, Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale etc.

În vederea aderării la Uniunea Europeană, România a realizat în bună măsură armonizarea legislației interne cu acquis-ul comunitar, în ceea ce privește piața muncii, egalitatea de șanse, formarea profesională și în alte domenii legate de ocuparea forței de muncă. Capitolul 13 - Politici Sociale și Ocuparea Forței de Muncă a fost provizoriu închis în aprilie 2002. În anul 2003 a fost închis provizoriu și Capitolul 2 - Libera Circulație a Persoanelor.

Politicile active ale pieței muncii sunt în principal subvenționate din bugetul asigurărilor pentru șomaj, situație care asigură o sursă de finanțare constantă.

Deși armonizarea politicilor și a legislației muncii cu solicitările/standardele internaționale și ale Uniunii Europene s-a realizat în mare măsură, problemele stringente ale pieței muncii rămân de actualitate. Nivelul fondurilor alocate pentru măsuri active și preventive pentru șomeri și persoane inactive din totalul bugetului asigurărilor pentru șomaj pentru anul 2004 arată o creștere de 33,09% față de sumele alocate în anul 2003, cu o pondere de 23,65% în totalul cheltuielilor bugetare pentru 2004. Tendința crescătoare a ponderii măsurilor active în totalul cheltuielilor bugetului asigurărilor pentru șomaj se menține și în anul 2005, pentru care se prognozează o pondere de 24,96%, iar pentru anul 2006, o pondere de 29,31%, ceea ce arată o susținere durabilă a politicii de combatere a șomajului. (Sursa: Comisia Națională de Prognoză).

Instrumentul legislativ principal de implementare a politicii privind piața muncii este [Legea nr. 76/2002](#) privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, modificată și completată prin [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2002](#) și prin [Legea nr. 107/2004](#), lege care creează premisele pentru asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptabilității forței de muncă la cerințele pieței muncii.

Măsurile active pentru stimularea ocupării sunt: informare și consiliere profesională, medierea muncii, formare profesională, consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri, stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor prin subvenționarea locurilor de muncă din bugetul asigurărilor pentru șomaj

pentru: persoanele cu handicap, absolvenți de învățământ, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici întreținători de familie, șomeri care în termen de 3 ani de la data angajării îndeplinesc conform legii condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau pentru limită de vârstă, acordarea de credite în condiții avantajoase și fonduri nerambursabile în vederea creării de noi locuri de muncă. În scopul prevenirii șomajului și consolidării locurilor de muncă prin creșterea și diversificarea competențelor profesionale ale persoanelor încadrate în muncă, angajatorilor care organizează, în baza planului anual de formare profesională, programe de formare profesională pentru proprii angajați, derulate de furnizori de servicii de pregătire profesională, autorizați în condițiile legii, se acordă, din bugetul asigurărilor pentru șomaj, o sumă reprezentând 50% din cheltuielile cu serviciile de formare profesională organizate pentru un număr de cel mult 20% din personalul angajat.

De asemenea, de serviciile de mediere și formare profesională subvenționate din bugetul asigurărilor pentru șomaj, beneficiază și persoanele care desfășoară activități în mediul rural și nu realizează venituri lunare sau realizează venituri mai mici decât indemnizația de șomaj, persoanele care au reluat activitatea ca urmare a încetării concediului pentru creșterea copilului, sau au reluat activitatea după satisfacerea stagiului militar, persoanele care au reluat activitatea ca urmare a recuperării capacității de muncă după pensionarea pentru invaliditate, persoanele aflate în detenție care mai au de executat cel mult 9 luni de pedeapsă precum și cetățenii străini sau apatrizi care, pe perioada în care au domiciliul sau reședința în România, sunt încadrați în muncă, conform legii.

În contextul documentelor strategice naționale prioritățile viitoare ale politicii de ocupare a forței de muncă sunt:

- Promovarea adaptabilității forței de muncă, a învățării pe parcursul întregii vieți și a formării profesionale continue. Obiectivul va fi atins printr-un set de măsuri integrate care vizează revizuirea și reformarea elementelor restrictive din legislația privind ocuparea forței de muncă, sănătatea și securitatea în muncă, diversificarea acordurilor contractuale, formarea profesională pentru adaptare la locul de muncă, precum și sprijinirea antreprenoriatului. Vor fi promovate: programe de formare profesională continuă care vor avea ca scop maximizarea utilizării tehnologiilor noi de producție pentru sectoarele economice cu potențial ridicat de valoare adăugată, noile tehnologii informatice și de comunicare, îmbunătățirea managementului resurselor umane în contextul restructurării industriale, programe de consiliere profesională pentru dezvoltarea carierei, activități de

dezvoltare a competențelor de management în domeniul resurselor umane și promovarea spiritului antreprenorial.

- Combaterea efectelor șomajului structural, rezultantă a procesului de restructurare al economiei prin aplicarea unui complex de măsuri active și preventive, adresate în special tinerilor, șomerilor de lungă durată și persoanele care desfășoară activități în mediul rural și nu realizează venituri lunare sau realizează venituri mai mici decât indemnizația de șomaj, cu accent pe promovarea programelor de formare profesională, în concordanță cu cerințele pieței muncii, servicii specializate de informare și consiliere privind cariera, programe de dezvoltare a spiritului antreprenorial etc., facilitarea accesului la împrumuturi în vederea demarării de afaceri pe cont propriu prin promovarea de scheme de microcreditare*12).

- Promovarea coeziunii și incluziunii sociale pentru grupurile vulnerabile (romi, tineri care părăsesc sistemul de stat de protecție a copilului, persoane cu handicap etc.). În vederea prevenirii și combaterii marginalizării sociale, se va acționa în vederea îmbunătățirii accesului la măsuri active de integrare pe piața muncii. Promovarea incluziunii sociale și egalității de șanse va sprijini procesul de combatere a oricăror forme de discriminare de pe piața muncii a grupurilor declarate vulnerabile.

-----

*12) De ex. [Hotărârea Guvernului nr. 1083/2003](#) pentru aprobarea Schemei de microcredite în vederea administrării fondului de 12 milioane dolari SUA prevăzut în Acordul de împrumut nr. 4616 RO în valoare de 50 milioane dolari SUA, destinat finanțării Proiectului privind dezvoltarea sectorului social, acordat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în baza acordului de împrumut semnat la București la 6 iulie 2001, ratificat prin [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2001](#), aprobată prin [Legea nr. 582/2001](#).

România s-a aliniat la Strategia Europeană pentru Ocupare, revizuită, instrumentul esențial de coordonare a priorităților din domeniul politicilor de ocupare la nivelul Uniunii Europene, în acest context fiind elaborate cele 2 Planuri Naționale de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă (PNAO): primul PNAO 2002 - 2003 a fost elaborat în conformitate cu Liniile Directoare pentru Ocuparea forței de muncă pentru anul 2001 și a cuprins măsuri pe care România și-a propus să le implementeze pe termen scurt, în vederea creșterii ocupării forței de muncă și reducerii șomajului, sprijinirii învățării permanente, eficientizării și flexibilizării pieței muncii, combaterii discriminării și excluderii sociale. A fost dezvoltat un sistem național de monitorizare a implementării acestui plan național, bazat pe constituirea unei

rețele de coordonare interinstituționale și concretizat prin raportări periodice, din partea instituțiilor implicate. Rețeaua de coordonare este alcătuită din reprezentanți ai tuturor ministerelor și instituțiilor cu atribuții în procesul implementării PNAO, precum și reprezentanți ai organizațiilor sindicale și patronale reprezentative la nivel național. Pe parcursul procesului de monitorizare, implicarea reprezentanților partenerilor sociali s-a îmbunătățit progresiv, aceștia fiind invitați la toate activitățile de instruire organizate pentru membrii rețelei de coordonare.

PNAO 2004 - 2005 a fost elaborat în conformitate cu SEO revizuită, respectiv Liniile Directoare pentru Ocupare aprobate pentru anul 2003. Astfel, cel de-al doilea PNAO este structurat în conformitate cu cele trei obiective strategice interdependente: ocuparea deplină a forței de muncă, creșterea calității și productivității muncii, întărirea coeziunii și incluziunii sociale și cele 10 Linii Directoare.

Planul va asigura coerența programelor și acțiunilor întreprinse în domeniul ocupării, reprezentând un instrument important de coordonare și eficientizare a politicii de ocupare. Responsabilitatea implementării măsurilor stabilite prin Planul Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă revine în egală măsură instituțiilor și organismelor care au contribuit la elaborarea sa, inclusiv partenerilor sociali.

Strategia actualului PNAO va contribui la atingerea obiectivelor de întărire a coeziunii și incluziunii sociale, la asigurarea unor șanse egale pe piața muncii, accesului la calificări și alte resurse necesare pentru a face față cerințelor unei vieți active pe piața muncii într-o economie bazată pe cunoaștere pentru toți.

1.4. Capacitatea instituțională a pieței muncii și promovarea serviciilor de ocupare

1.4.1. Instituțiile pieței muncii

Cadrul instituțional al pieței muncii este constituit din instituții cu responsabilități și atribuții legate de elaborarea, implementarea și monitorizarea politicii de ocupare a forței de muncă:

Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei are responsabilitatea generală de a elabora politicile de ocupare a forței de muncă, programele și planurile naționale. De asemenea, are responsabilitatea de a coordona implementarea politicilor de ocupare, strategiilor, planurilor și programelor prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților.

În baza obiectivelor prioritare ale strategiei, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă este cel mai important organism de implementare a politicilor, strategiilor și programelor legate de piața muncii. Agenția este principala instituție cu responsabilitate în aplicarea măsurilor de protecție activă și pasivă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă și este condusă de un consiliu tripartit format din reprezentanți ai guvernului, ai patronatelor și ai sindicatelor, cu atribuții clare stabilite prin legea de organizare și funcționare. Prin consiliul de administrație Agenția asigură instituționalizarea dialogului social în domeniul ocupării.

Consiliul Național pentru Formare Profesională a Adulților, organism autonom și tripartit cu rol consultativ în promovarea de strategii și politici de pregătire profesională a adulților.

1.4.2. Capacitatea de promovare a serviciilor de ocupare

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă oferă servicii publice de ocupare și formare profesională prin structurile sale teritoriale, respectiv prin agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă și prin agențiile locale. Are de asemenea în subordine Centrele Regionale de Formare Profesională a Adulților.

Agenția își definește politica managerială caracterizată, în primul rând, prin managementul pe bază de programe.

Serviciul public de ocupare este asigurat de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin cele 42 de agenții județene și a municipiului București (conform structurii administrativ teritoriale a României) și prin cele 250 agenții locale și puncte de lucru.

Sistemul de formare profesională al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă este asigurat de 14 centre proprii de formare profesională și de 6 centre regionale de formare profesională a adulților.

Pentru serviciile publice de ocupare au fost alocate, în anul 2004, 0,79% din PIB.

Sistemul informatic, principalul mijloc de colectare a datelor necesare calculării indicatorilor statistici, este în dezvoltare.

1.4.3. Monitorizarea pieței muncii

Datele referitoare la șomajul înregistrat sunt furnizate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, iar cele referitoare la șomajul BIM sunt furnizate de către INS pe baza anchetei privind forța de muncă în gospodării.

Monitorizarea și evaluarea implementării planurilor naționale (PNAO, PND) se realizează prin rețeaua de coordonare constituită din reprezentanți ai instituțiilor implicate și sunt efectuate prin raportări periodice.

Programele de măsuri active derulate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă sunt monitorizate la nivel local și central și evaluate de către Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei prin indicatorii de performanță prevăzuți în contractul angajament încheiat anual între cele două instituții.

1.5. Principale probleme/provocări ale pieței muncii

Analiza tendințelor de pe piața muncii impune o abordare mai cuprinzătoare a politicii de ocupare. Problemele trebuie abordate din perspectiva Dezvoltării Resurselor Umane, Creșterea gradului de Ocupare și Combaterea Excluderii Sociale (Prioritatea 3-PND)

La nivel național piața muncii se confruntă cu probleme a căror rezolvare presupune un efort comun și resurse importante. Printre acestea, menționăm:

- Ponderea mare a populației ocupate în agricultură (aproximativ 35,6% din forța de muncă - Recensământul Populației și Locuințelor, 2002);
- Șomajul în rândul tinerilor (în 2003 rata șomajului BIM în rândul tinerilor fiind de circa 3,4 ori mai mare decât cea înregistrată pentru categoria de vârstă 25 de ani și peste);
- Nivelul ridicat al șomajului de lungă durată (în 2003 incidența șomajului BIM de lungă durată 61,9%, rata șomajului BIM de lungă durată în rândul tinerilor de 3,6 ori mai mare față de categoria de vârstă 25 de ani și peste);
- Nivelul educațional mediu al întregii forțe de muncă (15 ani și peste) a rămas scăzut în comparație cu standardele UE;
- Participare scăzută a șomerilor la cursurile de formare profesională; măsurile de formare profesională în totalul măsurilor active ocupă un loc secundar;
- Insuficiența fondurilor și a identificării măsurilor de stimulare fiscală adresate atât angajatorilor, cât și angajaților în domeniul formării profesionale continue;
- Mecanisme de stabilire a salariilor insuficient dezvoltate pentru a reflecta corespunzător productivitatea, nivelul de calificare și diferențele regionale;
- Insuficienta monitorizare a impactului măsurilor active asupra diverselor grupuri cărora li se adresează, necesară în vederea furnizării unei baze solide pentru planificarea politicilor în domeniul ocupării;
- Necesitatea reorganizării atribuțiilor SPO între agențiile regionale și locale.

La acestea se adaugă și provocări de natură mai generală, care vor influența evoluția pieței muncii pe termen lung și care trebuie luate în considerație:

- Evoluția demografică: proces continuu și lent de scădere a populației României (spor natural negativ și sold negativ al migrației externe). Impactul pe termen scurt va fi reducerea numărului populației active și îmbătrânirea forței de muncă. Acest aspect va crea o povară pentru sistemul de asigurări sociale și de pensii. În acest sens creșterea ratei de participare forței de muncă la activitatea economică va deveni o prioritate strategică pentru dezvoltarea pieței muncii.

- Integrarea României în UE și orientarea către o societate bazată pe cunoaștere. Se va accentua necesitatea utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicație, precum și folosirea lor pe scară largă în economie. În acest sens, o prioritate strategică pentru dezvoltarea pieței muncii va fi reprezentată de formarea profesională în domeniul IT pentru toți cetățenii în acord cu cerințele unei societăți bazate pe cunoaștere, promovarea adaptabilității forței de muncă.

2. Obiective strategice și domenii de acțiune ale Strategiei Naționale de Ocupare

Obiectivele strategiei de ocupare ale României au fost stabilite pe baza celor trei mari obiective strategice interdependente ale Strategiei Europene de Ocupare revizuite: ocupare deplină, calitatea și productivitatea muncii, coeziune și incluziune socială.

Măsurile și acțiunile avute în vedere în cadrul strategiei de ocupare a forței de muncă sunt în concordanță cu liniile directoare ale SEO și anume:

- Măsurile active și preventive pentru șomeri și persoane inactive;
- Crearea de locuri de muncă și spiritul antreprenorial;
- Managementul tranziției și promovarea adaptabilității și mobilității pe piața muncii;
- Promovarea dezvoltării capitalului uman și a învățării pe tot parcursul vieții;
- Creșterea ofertei pe piața muncii și promovarea îmbătrânirii active;
- Egalitate de gen;
- Promovarea integrării și combaterea discriminării persoanelor dezavantajate pe piața muncii;
- Rentabilizarea muncii și crearea de stimulente corespunzătoare;
- Transformarea muncii nedeclarate în ocupare corespunzătoare;
- Combaterea disparităților regionale privind ocuparea.

Obiectivele Strategiei Naționale de Ocupare se aliniază atingerii obiectivelor stabilite la Lisabona pentru statele membre UE în vederea implementării Strategiei Europene de Ocupare până în 2010:

- Rata generală a ocupării 70%;
- Rata de ocupare în rândul femeilor 60%;
- Rata de ocupare de 50% pentru persoanele cu vârste cuprinse între 55 - 64;
- Fiecărui șomer i se va oferi un nou început înainte de a atinge 6 luni de șomaj în cazul tinerilor și 12 luni în cazul adulților, sub formă de formare profesională, reconversie, practică în muncă, loc de muncă sau alte măsuri de ocupare, inclusiv de sprijinire a orientării profesionale individuale și de consiliere în vederea integrării efective pe piața muncii;
- Nivelul mediu de participare la procesul de învățare pe parcursul întregii vieți a populației adulte apte de muncă (25 - 64 ani) să fie de cel puțin 12,5%

Documentele care au stat la baza elaborării Strategiei Naționale de Ocupare sunt:

- Programul de Guvernare al României 2001 - 2004
- Documentul Comun de Evaluare a Politicilor de Ocupare 2002 (JAP)
- Programul Economic de Preaderare al României 2003 (PEP)
- Planul Național de Dezvoltare 2004 - 2006 (PND)

2.1. Obiective pe termen mediu și lung ale strategiei de ocupare

Principalele obiective stabilite pe termen mediu în orizontul anilor 2004 - 2008, sunt reprezentate de creșterea nivelului ocupării populației în vârstă de muncă și implicit de combaterea efectelor șomajului structural, de promovarea adaptabilității forței de muncă și de promovare a incluziunii sociale.

Dezvoltarea resurselor umane și consolidarea participării pe piața muncii constituie elemente esențiale atât pentru atenuarea tendințelor demografice negative, cât și a necesității de a înregistra o creștere economică susținută și a ameliora condițiile de viață.

Gradul de realizare a obiectivelor pe termen mediu va fi supus unei evaluări intermediare în anul 2006, urmând a se opera modificările necesare în conformitate cu noile realități ale pieței muncii.

Fundamentarea termenelor de realizare a fost influențată în principal de:

- Angajamentele asumate în cadrul procesului de negociere a aderării la Uniunea Europeană pentru anul 2007;
- Obiectivele Strategiei Europene de Ocupare a Forței de Muncă stabilite la Lisabona;

- Prognozele macroeconomice până în 2008.

Implementarea obiectivelor pe termen mediu va asigura:

- Creșterea ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă (15 - 64 ani) cu cel puțin 2,0 procente (la nivelul anului 2008 o rată de ocupare de 59,8%

- Prognoza macroeconomică, Evoluții ale pieței forței de muncă, Comisia Națională de Prognoză, 2004);

- Combaterea efectelor șomajului structural (menținerea ratei șomajului sub 10%);

- Promovarea de programe de măsuri active pentru cel puțin 20% dintre șomerii pe termen lung.

Cele trei obiective pe termen mediu vor fi corelate cu politicile regionale de ocupare și cu planurile regionale de dezvoltare economică și socială, în special cu măsurile care vizează atragerea de investiții și crearea de noi locuri de muncă.

Luând în considerare analizele și tendințele și provocările identificate pe piața muncii, obiectivele pe termen lung, până în 2010, vizează creșterea ratei de ocupare, promovarea adaptabilității și mobilității forței de muncă, creșterea și întărirea coeziunii și incluziunii sociale, prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare pe piața muncii și asigurarea egalității de șanse.

Obiectivele pe termen lung, de creștere a ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă, pot fi realizate prin:

- Creșterea ratei de ocupare în ramurile cu potențial înalt de valoare adăugată;

- Promovarea adaptabilității forței de muncă și creșterea productivității muncii, promovarea spiritului antreprenorial;

- Întărirea coeziunii și incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile pe piața muncii, asigurarea egalității de șanse pe piața muncii.

Implementarea primului obiectiv presupune fundamentarea unui set de măsuri care vor promova stimularea creării de noi locuri de muncă, fapt ce va asigura un nivel susținut al ocupării, și implicit creșterea ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă.

Monitorizarea acestor activități va fi asigurată prin intermediul unor indicatori specifici, precum rata de ocupare și rata șomajului.

Realizarea celui de-al doilea obiectiv presupune concentrarea pe următoarele aspecte:

- Legislație - Revizuirea și reformarea elementelor restrictive din legislația privind ocuparea forței de muncă care afectează dinamica pieței muncii și ocuparea acelor categorii de persoane care întâmpină dificultăți de acces pe piața muncii.

- Sănătate și securitate în muncă - Dezvoltarea și consolidarea instituțiilor cu rol în implementarea prevederilor legislației privind securitatea și sănătatea în muncă; dezvoltarea activității de prevenire a accidentelor de muncă și bolilor profesionale prin formarea unei culturi de prevenire a riscurilor profesionale și combinarea eficientă a elementelor teoretice cu cele practice; dezvoltarea și lărgirea structurilor de dialog social în vederea implicării într-o mai mare măsură a partenerilor sociali atât la nivelul decizional cât și la cel de implementare în domeniul securității și sănătății în muncă.

- Diversificarea acordurilor contractuale și de muncă, inclusiv cu privire la timpul de lucru pentru favorizarea progresului în carieră, asigurarea unui echilibru mai bun între viața profesională și de familie.

- Formarea profesională pentru adaptare la locul de muncă - Promovarea transparenței locurilor de muncă și a oportunităților de formare profesională la nivel național. Creșterea numărului lucrătorilor și al persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, în special al celor cu nivel redus de calificare, care au acces la formare profesională continuă cu efecte directe asupra promovării capacității de adaptare a lucrătorilor cât și pentru creșterea productivității muncii.

- Sprijinirea antreprenoriatului pentru încurajarea creării de locuri de muncă mai multe și mai bune prin creșterea capacității de investiții și prin crearea a unui mediu de afaceri favorabil pentru toate întreprinderile; valorificarea potențialului de creare de noi locuri de muncă al întreprinderilor nou înființate, în sectorul serviciilor și în domeniul cercetării-dezvoltării; promovarea și susținerea educației și formării profesionale continue în obținerea de competențe manageriale și antreprenoriale care să facă din antreprenoriat o opțiune de carieră pentru toți.

Implementarea celui de-al treilea obiectiv (coeziune și incluziune socială pe piața muncii) se va realiza prin promovarea de programe specifice pe piața muncii pentru grupurile considerate vulnerabile, prin mobilizarea și implicarea activă a tuturor factorilor de natură organizațională și instituțională, în special a partenerilor sociali, ONG-urilor și a autorităților administrației publice locale.

3. Responsabilități pe principalele domenii de acțiune

3.1. Măsuri active și preventive pentru combaterea efectelor șomajului structural și creșterea ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă

În domeniul implementării măsurilor active Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă identifică o serie de priorități privind asigurarea de facilități pentru stimularea ocupării și combaterea efectelor șomajului structural.

3.1.1. Combaterea efectelor șomajului structural

Pentru combaterea efectelor șomajului structural, se va acționa în vederea promovării de măsuri de susținere și facilitare a integrării pe piața muncii a persoanelor afectate de șomaj și a persoanelor din mediul rural aflate în căutarea unui loc de muncă:

- creșterea ponderii fondurilor alocate măsurilor active (ca pondere în PIB). Se vor aloca fonduri dedicate finanțării politicilor active în acele zone și sectoare de activitate care stimulează angajatorii în vederea creării de noi locuri de muncă și programe speciale pentru zone defavorizate;

- asigurarea de oportunități pentru un nou început pentru toți șomerii prin acompaniament social personalizat acordat tinerilor înainte de a împlini 6 luni de șomaj și adulților înainte de 12 luni de șomaj;

- extinderea programelor de formare profesională pentru șomeri și a programelor de formare profesională continuă oferite în cadrul întreprinderilor, prin dezvoltarea parteneriatelor sociale cu angajatorii și implicarea lor activă pentru susținerea acestor programe în vederea prevenirii riscului de șomaj și a creșterii performanțelor profesionale individuale;

- creșterea continuă a calității serviciilor de ocupare oferite de SPO și externalizarea către sectorul privat a anumitor servicii, în mod special a serviciilor de mediere a muncii și de informare și consiliere profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, pentru a fi orientate către cele mai adecvate programe de măsuri active;

- dezvoltarea parteneriatelor în cadrul comunităților locale, având ca scop generarea de oportunități de creștere a ocupării prin implicarea tuturor actorilor la nivelul comunităților locale.

3.1.2. Asigurarea de facilități în vederea creșterii gradului de ocupare

Pentru creșterea gradului de ocupare se va acționa prin măsuri și acordarea de facilități care să conducă la încurajarea muncii cu forme legale, în special prin:

- continuarea politicii de relaxare fiscală, respectiv reducerea cotelor de contribuții de asigurări sociale și a impozitului pe venit;

- extinderea unor programe de formare profesională pentru persoanele care își desfășoară activitatea în mediul rural prin susținerea financiară a acestora;
- extinderea facilităților de stimulare a angajării prin subvenționarea locurilor de muncă durabile, pentru categorii vulnerabile pe piața muncii (persoane cu handicap, persoane în vârstă de peste 45 ani, tineri absolvenți ai instituțiilor de învățământ, femei, tinerii de peste 18 ani care nu mai sunt cuprinși în sistemul de stat de protecție a copilului, segmente ale populației rome în situații de risc ridicat, persoane fără adăpost);
- creșterea graduală a salariului minim brut pe țară;
- ajustarea cadrului juridic privind sistemul de asistență socială, prin prevederea unor facilități care să încurajeze munca cu forme legale;
- încurajarea desfășurării activității în condițiile contractelor individuale de muncă cu timp parțial, sau a unor contracte de muncă temporară conform prevederilor [Legii nr. 53/2003](#) - Codul Muncii;
- extinderea unor scheme de creditare pentru IMM-uri în vederea creării de noi locuri de muncă și corelarea programelor de creditare a tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniul dezvoltării și înființării de IMM-uri.

3.2. Politica de venituri pentru stimularea ocupării

Începând cu anul 1990, stabilirea salariilor în România se realizează prin negocieri colective, la nivel de ramură și la nivel de unitate economică. Guvernul intervine în politica salarială pentru stabilirea salariului minim pe economie, în dinamica salariilor din sectoarele bugetare și în monitorizarea salariilor din sectoarele economice unde este acționar majoritar, precum și în stabilirea sistemului de taxare și impozitare a muncii.

Prin promovarea acestei politici în domeniul veniturilor salariale se urmărește asigurarea unui salariu care să permită un minim decent de viață, dar care să reflecte totodată, și creșterea productivității într-o economie deschisă și care să sprijine creșterea agregată a ocupării. La nivel structural, este important ca remunerarea muncii pentru personalul având calificări reduse să nu descurajeze recrutarea în muncile plătite moderat, iar în același timp salariile nete oferite unor astfel de salariați să constituie stimulente pentru șomeri și persoane inactive să caute un loc de muncă.

Principalele obiective/provocări politice privind politica de venituri salariale în perspectiva anului 2010:

1. Creșterea salariului minim pe economie în concordanță cu menținerea unui nivel decent de trai și în corelație cu creșterea productivității muncii. Stabilirea nivelului salariului minim pe economie va avea în vedere, de asemenea, păstrarea unui raport optim între salariul minim și salariul mediu

astfel încât distribuția salarială între ramuri și între salariați cu pregătire diferită să contribuie la creșterea motivației muncii și la creșterea productivității.

2. Reducerea graduală a fiscalității forței de muncă cu menținerea echilibrului bugetar, astfel încât costul acestuia să devină atractiv pentru investitori și să permită crearea unui număr sporit de locuri de muncă cu efect direct al scăderii dimensiunilor sectorului informal.

3. Îmbunătățirea condițiilor și procedurilor de salarizare în sectorul public (salariații funcționari publici și salariații agenților economici cu capital majoritar de stat sau la care statul este acționar) prin stabilirea de principii unitare de salarizare și prin introducerea unor criterii de performanță specifice sectorului public. Crearea unui cadru consensual în procesele de negociere a salariilor și eficientizarea sistemelor de negociere colectivă.

3.3. Crearea de locuri de muncă și antreprenoriatul

În prezent, întreprinderile mici și mijlocii (IMM) reprezintă peste 99% din numărul total al firmelor din România. Rolul lor în economie este semnificativ, influențând domenii importante cum ar fi: creșterea economică, competitivitatea, schimbările în structura economică și ocuparea forței de muncă.

Guvernul României recunoaște și apreciază importanța întreprinderilor mici și mijlocii, politica în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii devenind în România o parte integrantă a politicii de dezvoltare regională datorită rolului pe care îl au IMM-urile în dezvoltarea economică durabilă, în crearea de locuri de muncă și prin contribuția lor semnificativă la diminuarea șomajului.

În acest context, prin Strategia Guvernului României 2004 - 2008 pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, s-a previzionat și stabilit atingerea următoarelor obiective principale pentru dezvoltarea pe termen lung a sectorului IMM:

- Crearea a 760.000 de noi locuri de muncă;
- Sporirea ponderii IMM la crearea produsului intern brut la un nivel similar cu cel al altor țări foste candidate dezvoltate, astfel încât acestea să-și consolideze poziția pe piață, prin competitivitate;
- Creșterea exporturilor cu un ritm mediu anual de peste 10% .

Ca rezultat al politicilor macroeconomice și al stabilității, s-au creat pe termen lung premise pentru a îmbunătăți competitivitatea IMM-urilor și pentru a asigura dezvoltarea economiei în general, astfel încât România să poată atinge performanțele cerute de Piața Internă la nivelul anului 2007.

În prezent, IMM-urile românești generează aproximativ 60% din produsul intern brut (PIB), în timp ce procentajul forței de muncă angajate reprezintă numai 40% din totalul populației active, sub mediile din unele țări foste candidate și media UE.

Pentru atingerea performanțelor propuse s-a avut în vedere respectarea următoarelor principii:

- Asigurarea coerenței și convergenței strategiei de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii cu strategiile sectoriale care au impact asupra acestora;
- Asigurarea transparenței deciziilor, acțiunilor și măsurilor luate pentru dezvoltarea mediului de afaceri și a întreprinderilor mici și mijlocii;
- Asigurarea accesului nediscriminatoriu al întreprinderilor mici și mijlocii la programele de susținere a sectorului;
- Încurajarea participării întreprinderilor mici și mijlocii la construirea societății bazate pe cunoaștere.

Priorități strategice

Sprijinirea sectorului IMM reprezintă o soluție importantă pentru contrabalansarea efectelor negative ale procesului de ajustare structurală și de restructurare a industriei, generând alternative economice și sociale și determinând astfel îmbunătățirea statutului economic al grupurilor sociale dezavantajate. Prin urmare, atât acțiunile specifice de până acum, cât și cele viitoare au ca obiectiv fundamental crearea unui cadru instituțional, legislativ și financiar favorabil dezvoltării IMM-urilor și inițiativei private și stimulativ pentru investiții.

În acest context, au fost identificate următoarele priorități strategice:

1. Crearea unui mediu de afaceri favorabil înființării și dezvoltării IMM
2. Dezvoltarea capacității IMM-urilor productive și prestatoare de servicii
3. Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare
4. Îmbunătățirea accesului IMM-urilor pe piețele externe
5. Promovarea culturii antreprenoriale

Trebuie încurajată includerea antreprenoriatului în programa școlară de bază: cunoștințele fundamentale ar putea fi introduse în educația primară, iar pe baza lor se poate construi pe perioada învățământului secundar. Astfel de acțiuni sunt foarte importante pentru crearea unui mediu adecvat spiritului întreprinzător, în cadrul sistemului de învățământ din România. Astfel se asigură conștientizarea tinerilor asupra importanței culturii antreprenoriale și acceptarea acesteia ca o componentă a pregătirii și a viitoarei lor opțiuni de angajare profesională. De asemenea, este important să se dezvolte o nouă atitudine în această direcție, în rândul femeilor și al tinerilor.

Universitățile trebuie încurajate să-și impulsioneze eforturile pentru a oferi cursuri specializate pe antreprenoriat. Domenii cum ar fi e-comerțul, inovarea tehnologică, comerțul pe Piața Internă, clusterelor și cursurile tematice referitoare la produse/sectoare de activitate vor completa cunoștințele transmise în programa de bază.

Pentru a schimba percepția actuală, va fi lansată o campanie promoțională focalizată, se vor organiza discuții cu mass-media și consultanță pe marginea aspectelor relevante referitoare la antreprenoriat.

Pentru îmbunătățirea situației actuale vor fi întreprinse următoarele acțiuni:

- Sprijinirea accesului la diversele programe de instruire pentru dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale;
- Elaborarea unei strategii pentru instruirea resurselor umane în dezvoltarea spiritului antreprenorial;
- Diversificarea temelor de instruire în cadrul curriculei de învățământ în care se predau elemente de formare antreprenorială a tinerilor atât în învățământul de bază, cât și liceal și universitar;
- Dezvoltarea programelor pentru instruirea antreprenorială a tinerilor absolvenți neîncadrați în muncă și a șomerilor, prin recalificare și/sau formare continuă;
- Crearea de parteneriate publice-private între întreprinzători, administrațiile publice locale și unitățile de învățământ;
- Sprijinirea accesului întreprinzătorilor la serviciile de consultanță pentru demararea unei afaceri;
- Implicarea mass-media în promovarea unei noi atitudini antreprenoriale.

3.4. Prelungirea vieții active

Politica de prelungire a vieții active se va concretiza prin implementarea unor măsuri care să conducă la creșterea capacității lucrătorilor vârstnici (55 - 64 ani) de a rămâne în activitate o perioadă de timp cât mai mare. Astfel se vor promova în mod special următoarele măsuri:

- creșterea graduală a vârstei de pensionare și limitarea pensionărilor anticipate prin implementarea unor măsuri flexibile de stimulare a angajatorilor;
- cuprinderea în cursuri de formare profesională continuă, inclusiv a persoanelor în vârstă de peste 45 ani prin adaptarea planurilor de formare profesională la nevoile care apar pe piața muncii și prin dezvoltarea unor abilități profesionale a grupurilor vizate;

- acordarea de stimulente angajatorilor care încadrează în muncă pe perioadă nedeterminată persoane în vârstă de peste 45 ani sau persoane care mai au 3 ani până la îndeplinirea vârstei de pensionare;
- întărirea parteneriatului social și dezvoltarea unor programe de formare profesională continuă a angajaților cu cofinanțare angajator - bugetul asigurărilor de șomaj.

3.5. Promovarea adaptabilității și mobilității pe piața muncii

Politica de ocupare a forței de muncă va promova capacitatea de adaptare a întreprinderilor și a angajaților acestora la procesul de tranziție, luând în considerație flexibilitatea și securitatea muncii și accentuând rolul cheie al partenerilor sociali în acest proces. Va revizui și, dacă este cazul, va reforma elementele restrictive din legislația privind ocuparea forței de muncă care afectează dinamica pieței muncii și ocuparea acelor categorii de persoane care întâmpină dificultăți de acces pe piața muncii, va dezvolta dialogul social, va sprijini creșterea responsabilității sociale a companiilor și va întreprinde alte măsuri adecvate care să promoveze:

- diversitatea acordurilor contractuale și de muncă, inclusiv cu privire la timpul de lucru, favorizând progresul în carieră, un echilibru mai bun între viața profesională și de familie și între flexibilitatea și securitatea muncii;
- accesul lucrătorilor, în special al celor cu nivel redus de calificare, la formare profesională;
- condiții de muncă mai bune, incluzând sănătatea și protecția muncii, politici care vor avea ca scop obținerea, în special, a unei reduceri substanțiale a ratei de incidență a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- elaborarea și diseminarea unor forme inovatoare și sustenabile de organizare a muncii, care să susțină productivitatea și calitatea muncii;
- anticiparea și un management pozitiv al tranziției economice și al procesului de restructurare economică.

Restructurarea forței de muncă va fi abordată printr-o serie de măsuri de promovare a mobilității ocupaționale și de eliminare a cauzelor care împiedică mobilitatea geografică, în special prin perfectarea sistemului de recunoaștere și transparență a calificărilor și competențelor profesionale, transferabilitatea drepturilor de pensie și asigurări sociale, furnizarea de stimulente reflectate în sistemele de taxe și beneficii și luarea în considerare a aspectelor legate de impactul imigrației asupra pieței muncii.

Trebuie promovată transparența locurilor de muncă și a oportunităților de formare profesională la nivel național și european prin susținerea unui sistem eficient de mediere a muncii.

Astfel, începând cu anul 2005, persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă din spațiul Uniunii Europene, li se va oferi posibilitatea să consulte toate locurile de muncă vacante anunțate de către serviciile publice de ocupare din Statele Membre.

Piața muncii din România va fi conectată la fluxul pieței europene a muncii prin intermediul rețelei EURES, încurajându-se astfel libera circulație a forței de muncă și mobilitatea ocupațională/geografică.

Obiectivele pentru următorii ani sunt:

- facilitarea mobilității forței de muncă și creșterea adaptabilității acesteia, prin îmbunătățirea accesului la informații privind locurile de muncă vacante;
- promovarea în continuare a flexibilității muncii, prin încurajarea diversității relațiilor de muncă;
- dezvoltarea sistemului de prevenire, supraveghere și control al accidentelor de muncă și al bolilor profesionale în scopul îmbunătățirii condițiilor de muncă;
- creșterea accesului lucrătorilor, în special al celor cu nivel redus de calificare, la formare profesională.

3.6. Obiective strategice ale dezvoltării Formării Profesionale Continue în România

Stabilirea obiectivului european ca, până în 2010, nivelul mediu de participare la învățarea pe parcursul întregii vieți a populației cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani să fie de 12,5%, impune identificarea unor strategii coerente și măsuri pragmatice cu scopul de a stimula învățarea permanentă pentru toți.

Dacă obiectivul României este transformarea economiei într-un sistem de piață bine structurat și funcțional, capabil să furnizeze pieței bunuri și servicii de calitate, este esențial ca sistemul de formare profesională continuă să asigure dezvoltarea de cunoștințe, deprinderi și abilități în concordanță cu cerințele în continuă evoluție ale locurilor de muncă.

Cele cinci priorități pentru dezvoltarea formării profesionale continue sunt stabilite în concordanță cu elementele esențiale identificate pentru dezvoltarea unei strategii coerente și comprehensive privind formarea profesională a adulților, în urma consultărilor la nivel european pe baza Memorandumului asupra învățării permanente, și iau în considerare prioritățile, dificultățile și constrângerile evidențiate de ancheta realizată în cadrul procesului de consultare cu privire la posibilitățile de implementare a Memorandumului în România realizată în 2001.

Aceste priorități sunt:

I. Dezvoltarea parteneriatului în formarea profesională continuă, care se va realiza prin:

1. Promovarea parteneriatului dintre autoritățile publice, partenerii sociali și alți actori relevanți, la nivel central și local, în vederea fundamentării, elaborării și implementării politicilor și strategiilor de formare profesională continuă;

2. Implicarea unui număr tot mai mare de actori, în special a angajatorilor, în facilitarea accesului la formarea profesională continuă, atât în sistemul formal, cât și în cel non-formal și informal, inclusiv prin asigurarea resurselor necesare formării;

3. Implicarea partenerilor sociali, cu precădere a patronatelor, dar și a asociațiilor profesionale și a altor actori relevanți la definirea/validarea calificărilor, a standardelor ocupaționale și a programelor-cadru de formare profesională continuă contribuind astfel la asigurarea transparenței calificărilor și a consistenței certificatelor;

4. Implicarea actorilor relevanți în promovarea, corelarea, finanțarea, derularea și monitorizarea programelor/proiectelor/planurilor de acțiune care au ca obiect formarea profesională continuă; asigurarea coerenței abordărilor și a utilizării raționale a resurselor disponibile;

5. Implicarea partenerilor sociali și a altor actori relevanți la asigurarea calității formării profesionale continue și la asimilarea modelului european al calității în formarea profesională continuă; asigurarea calității proceselor de autoevaluare, de evaluare externă a furnizorilor de formare și de examinare a absolvenților;

6. Dezvoltarea cooperării la nivel local/regional pentru identificarea nevoilor de formare și pentru facilitarea accesului la formare;

7. Apropierea mediului de învățare de mediul de producție și de cel științific, prin dezvoltarea cooperării între furnizorii de formare, întreprinderi, unitățile de învățământ superior și de cercetare;

8. Consolidarea, raționalizarea și profesionalizarea structurilor de dialog social la nivel național, local/regional și sectorial, atribuindu-le în mod judicios un statut consultativ sau decizional, corespunzător rolului asumat;

9. Dezvoltarea cooperării la nivel european și internațional în domeniul formării profesionale continue, valorificând programele europene dedicate formării profesionale continue.

II. Asigurarea resurselor adecvate formării profesionale continue

Cheltuielile pentru formare trebuie considerate ca fiind investiții nu costuri, iar pentru creșterea investițiilor în formarea continuă sunt importante următoarele direcții de acțiune:

1. asigurarea cadrului legislativ care să stimuleze finanțarea formării profesionale continue;
2. implicarea partenerilor sociali în finanțarea formării profesionale continue;
3. atragerea finanțării externe pentru programele de formare profesională;
4. extinderea rețelei de furnizori de formare profesională.

III. Facilitarea accesului la formarea profesională continuă

Un sistem de formare profesională continuă care să vină în întâmpinarea nevoilor de învățare ale fiecărui individ trebuie să corespundă următoarelor caracteristici: deschidere, transparență, flexibilitate, comparabilitate și permeabilitate.

Pentru realizarea acestui sistem următoarele direcții de acțiune sunt importante:

1. Identificarea nevoilor de formare cu focalizare pe competențele de bază;
2. Abordarea formării profesionale inițiale și continue din perspectiva continuității;
3. Diversificarea și flexibilizarea accesului la oferta de formare profesională continuă;
4. Valorificarea învățării;
5. Crearea de oportunități de formare profesională continuă cât mai aproape de beneficiari, în propriile comunități și sprijinite de TIC;
6. Îmbunătățirea accesului la formare profesională în mediul rural;
7. Creșterea numărului de persoane în căutarea unui loc de muncă, care vor fi cuprinse la programele de formare profesională;
8. Extinderea rețelei de centre de formare profesională a adulților, a ANOFM, modernizarea și dotarea centrelor existente;
9. Stimularea angajatorilor pentru formarea personalului propriu în vederea creșterii și diversificării competențelor profesionale ale persoanelor încadrate în muncă;
10. Monitorizarea evoluției accesului la formare profesională continuă.

IV. Promovarea formării profesionale continue

Având în vedere rolul de factor cheie al mentalității și atitudinii favorabile pentru realizarea învățării pe tot parcursul vieții, trebuie acordată o deosebită importanță conștientizării și interiorizării rolului formării profesionale continue în satisfacerea trebuințelor de dezvoltare personală, profesională și de apartenență la societate.

În acest context sunt importante următoarele direcții de acțiune:

1. Promovarea beneficiilor formării profesionale continue în ceea ce privește creșterea accesului la un loc de muncă;
2. Implicarea mass-media și a partenerilor sociali în promovarea formării profesionale continue;
3. Monitorizarea implementării strategiei pentru dezvoltarea formării profesionale continue.

V. Asigurarea calității sistemului de formare profesională continuă

Creșterea calității în formarea continuă poate fi asigurată prin:

- Crearea unui sistem național unitar al calificărilor pentru calificările de la nivelul 1 la 5;
- Dezvoltarea de standarde ocupaționale care descriu competențele, de către partenerii sociali, ca bază pentru definirea calificărilor;
- Implementarea unui sistem național unitar de formare, evaluare și certificare bazat pe competențe;
- Crearea unui sistem de formare profesională modularizat, care să permită ajustarea programelor de formare în concordanță cu nevoile pieței muncii și cu așteptările beneficiarilor;
- Dezvoltarea competențelor cheie (utilizarea IT, limbi străine, abilități antreprenoriale și competențe sociale);
- Implementarea sistemului de evaluare și certificare a competențelor dobândite pe cale non-formală și informală;
- Crearea unui sistem național de formare, evaluare și certificare a formatorilor;
- Introducerea metodelor inovative de predare bazate pe tehnologia informației;
- Dezvoltarea unui set de indicatori de calitate și bune practici pentru formarea continuă;
- Implementarea modelului european de asigurare a calității;
- Autorizarea și monitorizarea furnizorilor de formare și a centrelor de evaluare a competențelor dobândite pe cale non-formală și informală;
- Evaluarea externă a absolvenților programelor de formare.

3.7. Politici privind egalitatea de șanse între femei și bărbați

Scopul elaborării și implementării acestor politici este de a combate inegalitățile de tratament dintre salariatele femei și salariații bărbați existente pe piața muncii, datorate mentalităților și comportamentelor manifestate atât de angajatori, cât și de reprezentanți ai administrației.

Obiectivele preconizate pentru realizarea scopurilor acestor politici pot fi clasificate în două grupe principale:

- Obiective generale orientate către crearea bazei legale și instituționale pentru garantarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați pe piața muncii.
- Obiective specifice adaptate nevoilor grupurilor de femei și bărbați care se confruntă cu discriminări pe piața muncii.

3.7.1. Obiective generale

Obiectivele generale avute în vedere sunt:

- Elaborarea și implementarea de politici coerente privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, inclusiv pentru piața muncii (termen 2010);

- Înființarea structurilor instituționale pentru implementarea și pentru monitorizarea politicilor privind egalitatea de șanse (JAP) (termen 2005).

Măsurile generale pentru atingerea acestor obiective:

- Înființarea Agenției Naționale pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați și pregătirea de personal calificat pentru implementarea politicilor privind egalitatea de șanse pe piața muncii - 2005;

- Crearea sistemului național de sprijinire și promovare a politicilor privind egalitatea de șanse pe piața muncii bazate pe fondurile structurale europene - 2007;

3.7.2. Obiective specifice

Obiectivele specifice avute în vedere sunt:

- Creșterea gradului de ocupare al femeilor în toate domeniile de activitate - 2010;

- Creșterea gradului de ocupare a femeilor prin măsuri active de stimulare a ocupării în domenii precum serviciile și noile tehnologii IT și măsuri privind reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie - 2010;

- Implementarea de politici favorabile femeilor, pentru a se asigura acestora condiții corespunzătoare pentru adaptarea lor la schimbările imediate și viitoare de pe piața muncii - 2005.

Măsuri specifice:

- Monitorizarea aplicării la nivel teritorial a politicilor naționale prin structurile specifice pentru egalitatea de șanse înființate în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale - 2005;
- Implementarea sistemului de monitorizare al indicatorilor de identificare a factorilor principali care determină diferențele de salarizare între bărbați și femei, precum segregarea ocupațională, valoarea socială atribuită ocupațiilor reflectată în nivelurile de salarizare, accesul la formare profesională de nivel înalt.

3.8. Combaterea activă a excluziunii sociale și promovarea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile

Până în anul 2010 România va dezvolta politicile de integrare pe piața muncii a persoanelor supuse riscului de excluziune socială: tinerii, șomerii de lungă durată, persoane cu handicap, persoanele de etnie romă, persoanele imigrante etc.

Pentru tineri, se prevede:

- adaptarea sistemului de învățământ la cerințele pieței muncii printr-o abordare globală pentru a se asigura tranziția de la școală la muncă astfel încât să se evite riscul de șomaj;
- extinderea și flexibilizarea sistemului de stimulare a angajatorilor în vederea încadrării în muncă a tinerilor prin acordarea de facilități în funcție nivelul de studii a absolvenților;
- extinderea rețelei de centre de informare și consiliere privind orientarea în carieră prin elaborarea unor programe personalizate astfel încât să existe posibilitatea orientării profesionale pentru fiecare persoană către un loc de muncă în concordanță cu aptitudinile și pregătirea sa profesională.

Pentru șomerii de lungă durată:

- asigurarea participării la cel puțin o măsură activă de stimulare a ocupării, în primele luni de șomaj, evitându-se astfel intrarea în șomaj de lungă durată;
- asigurarea unui acompaniament social personalizat pentru dezvoltarea unor abilități și competențe profesionale pentru șomerii de lungă durată;
- dezvoltarea programelor de formare profesională în meserii solicitate pe piața muncii prin implicarea tuturor actorilor cu atribuții în domeniu.

Pentru persoanele cu handicap:

- întărirea și dezvoltarea capacității instituționale pentru oferirea de servicii de calitate tuturor persoanelor cu handicap cu potențial lucrativ restant;

- dezvoltarea centrelor de informare și consiliere pentru persoane cu handicap pentru mărirea șanselor de ocupare în locuri de muncă adecvate tuturor tipurilor de handicap;

- facilitarea accesului la toate formele de învățământ.

Pentru persoanele de etnie romă:

- reducerea cu cel puțin 30%, până în anul 2010, a abandonului școlar în rândul persoanelor de această etnie;

- creșterea cu cel puțin 10%, până în anul 2010, a ponderii persoanelor de etnie romă încadrate în muncă, în totalul persoanelor programate a fi încadrate;

- extinderea programelor de formare profesională a adulților, adresate persoanelor de etnie romă, în meserii tradiționale.

Pentru integrarea imigranților:

- asigurarea accesului pe piața forței de muncă al străinilor care au dobândit o formă de protecție în România;

- prevenirea și combaterea discriminării imigranților pe piața forței de muncă.

3.9. Combaterea disparităților regionale privind ocuparea

În politica generală de ocupare a forței de muncă, România ia în considerare și dimensiunea regională a dezvoltării, politicile de dezvoltare regională caracterizându-se prin îmbinarea elementelor clasice ale strategiilor regionale (sprijinirea zonelor problemă cum sunt zonele de restructurare industrială cu potențial de creștere economică, prin acordarea de sprijin financiar sub formă de granturi etc.) cu elementele noi de politică regională în consens cu politica regională a Uniunii Europene, constând în creșterea capacității regiunilor de a fi competitive prin stimularea creării polilor de creștere economică.

De asemenea, în perspectiva aderării la Uniunea Europeană, a demarat procesul de creare a cadrului necesar implementării fondurilor structurale. În acest scop se consolidează structurile administrative și procedurile pentru implementarea Fondurilor structurale cu care România va opera după aderare, precum și structurile și procedurile pentru urmărirea, monitorizarea și evaluarea efectelor utilizării acestor fonduri.

Problematica ocupării populației și a șomajului va beneficia de o abordare complexă în vederea reducerii discrepanțelor regionale. Potențialul de creare a locurilor de muncă la nivel local, inclusiv în economia socială, va fi sprijinit și încurajat parteneriatul între actorii relevanți.

În acest sens:

- vor fi promovate condiții favorabile pentru activitatea în sectorul privat și investiții în regiunile slab dezvoltate;
- se va asigura susținerea publică în regiunile slab dezvoltate, care se va concentra asupra investițiilor în capitalul uman și în educație, precum și într-o infrastructură adecvată;
- va fi consolidată poziția documentelor strategice în domeniul dezvoltării regionale în sensul stabilirii priorităților politicii de ocupare a forței de muncă;
- vor fi dezvoltate strategiile de ocupare regionale cu implicarea activă a partenerilor sociali, a autorităților administrației publice locale și a ONG-urilor;
- va fi încurajată autonomia autorităților locale, prin lărgirea competențelor și a responsabilităților, proces care trebuie însoțit de adâncirea procesului de descentralizare a implementării bugetului de stat;
- se va dezvolta capacitatea administrativă a autorităților locale, pentru a putea promova și implementa proiecte specifice în vederea accesului la Fondurile Structurale;
- vor fi încurajate organizațiile patronale de la nivel local și/sau regional în elaborarea și implementarea proiectelor în domeniul politicii sociale și a ocupării forței de muncă;
- dezvoltarea IMM-urilor din sectoarele productive și de servicii;
- susținerea investițiilor în formarea profesională pentru asistarea autorităților locale în realizarea noilor lor competențe în domeniul formării profesionale.

4. Implementarea și raportarea îndeplinirii strategiei de ocupare

4.1. Dezvoltarea capacității instituționale pentru monitorizarea și evaluarea strategiei

4.1.1. Monitorizarea și eficiența programelor de măsuri active

- monitorizarea pieței muncii prin crearea unei rețele de coordonare interinstituțională, în care evoluțiile sunt evaluate periodic;
- modernizarea sistemului de monitorizare și evaluare a programelor de ocupare în vederea calculării indicatorilor statistici utilizați la nivelul Uniunii Europene;
- dezvoltarea unui sistem de evaluare periodică a impactului măsurilor active, în vederea adaptării continue a programelor de ocupare la nevoile pieței muncii.

4.1.2. Consolidarea instituțională a Serviciului Public de Ocupare

- dezvoltarea și adaptarea sistemului de formare a personalului propriu al ANOFM, având ca punct central viitorul Centru Național de Pregătire a personalului propriu, ce va deveni operațional începând cu 2005;
- adaptarea continuă a alocării la nivel local a resurselor umane ale SPO, în funcție de cerințele pieței;
- realizarea unor agenții locale pentru ocuparea forței de muncă model până în anul 2005 și extinderea la celelalte până în anul 2010;
- certificarea, până în anul 2007, a calității serviciilor oferite de toate cele 250 de agenții locale pentru ocuparea forței de muncă, prin obținerea certificatului ISO 9001;
- îmbunătățirea continuă a sistemului informatic integrat al SPO, adaptarea acestuia astfel încât să fie posibilă monitorizarea indicatorilor utilizați la nivelul Uniunii Europene și realizarea de rapoarte statistice privind piața muncii;
- dezvoltarea capacității administrative a SPO în vederea implementării proiectelor finanțate din Fondul Social European.

4.1.3. Mobilizarea tuturor factorilor implicați în implementarea politicilor de ocupare

Succesul strategiei de ocupare depinde într-o măsură decisivă de calitatea implementării acesteia, iar implementarea depinde la rândul său de angajamentele politice, precum și implicarea partenerilor sociali și a celorlalte instituții ca factori de decizie.

Atingerea obiectivelor stipulate în cadrul acestui document național presupune mobilizarea tuturor factorilor cu atribuții în domeniul ocupării; consultările cu partenerii sociali și societatea civilă deși au devenit o regulă, trebuie să capete consistență. Competențele privind politicile care vizează ocuparea trebuie împărțite la nivel național, regional și local, iar relațiile dintre diferitele niveluri trebuie să se bazeze pe o bună coordonare.

Acest lucru se va realiza în principal prin:

- Consolidarea rolului jucat de către Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă, în calitate de inițiatori și intermediari între instituțiile și organizațiile implicate în implementarea politicilor de ocupare la nivel regional, prin contacte sistematice cu angajatorii, patronatele și alte organizații neguvernamentale;
- Diseminarea de informații relevante în ceea ce privește modul de implicare a partenerilor sociali și a altor factori de decizie în implementarea politicilor de ocupare;

- Menținerea și dezvoltarea rolului dialogului tripartit, în scopul soluționării prompte a problemelor apărute în implementarea raporturilor de muncă din diferitele arii de activitate.

Rolul și competențele diferiților factori de decizie implicați sunt descrise după cum urmează:

- Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei (MMSSF) are responsabilitatea generală de a elabora politicile de ocupare și de pe piața muncii, programe și planuri naționale de a controla executarea și implementarea acestora. De asemenea, MMSSF este implicat direct în elaborarea și coordonarea Planului Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă și monitorizează implementarea acestuia. Totodată, Ministerul va monitoriza nivelul de îndeplinire a indicatorilor de performanță stabiliți prin strategia de ocupare, în colaborare cu celelalte instituții și organizații implicate, alocând resursele necesare pentru evaluarea obiectivelor menționate. MMSSF este în același timp și principalul punct de legătură cu organizațiile internaționale competente din domeniul politicilor de ocupare;

- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) este responsabilă cu programele de mediere a muncii, coordonarea programelor de măsuri active de pe piața muncii și elaborarea programelor de formare profesională, colectând în același timp contribuțiile la asigurările de șomaj în Fondul de Șomaj, administrarea acestuia și acordarea ajutoarelor de șomaj. ANOFM implementează programe și proiecte specifice beneficiind atât de finanțare internă, cât și internațională;

- Comisia Națională de Promovare a Ocupării Forței de Muncă (CNO) - stabilește direcțiile dezvoltării resurselor umane finanțate din fonduri publice și din alte resurse, face propuneri pentru inițierea unor măsuri proactive de combatere a șomajului prin politici fiscale, ajustări structurale, reconversie profesională;

- Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților (CNFPA) - participă la elaborarea metodologiei certificării formării profesionale a adulților; monitorizează furnizorii de formare profesională, elaborează criterii specifice și proceduri unitare privind realizarea și utilizarea standardelor ocupaționale, aprobă noi standarde ocupaționale și le actualizează pe cele existente, conform evoluțiilor pe piața muncii;

- Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie (ANIMMC) - asigură fundamentarea, elaborarea și aplicarea strategiei și politicilor Guvernului în domeniile întreprinderilor mici și mijlocii, organizațiilor cooperatiste, precum și ale activității de comerț interior, administrarea fondurilor bugetare și a surselor financiare extrabugetare,

precum și distribuirea acestora în vederea asigurării dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului cooperatist și a comerțului interior, asigură urmărirea aplicării și controlul respectării reglementărilor în domeniul său de activitate;

- Ministerul Educației și Cercetării (MEdC) - deține o poziție importantă în implementarea acelor elemente din strategia de ocupare referitoare la educație și pregătire profesională, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, asigurarea competențelor necesare în corelație cu evoluțiile înregistrate pe piața muncii;

- Ministerul Sănătății (MS) - derulează programe specifice în domeniul sănătății și securității în muncă;

- Ministerul Economiei și Comerțului (MEC) - elaborează strategii, programe și politici privind creșterea economică, participă la fundamentarea și la elaborarea strategiei și a programului de reforme economico-sociale ale Guvernului, urmărește implementarea politicilor de cercetare și inovare, inițiază acțiuni de cooperare internațională și de colaborare economică externă, în plan bilateral sau pe terțe piețe;

- Ministerul Integrării Europene (MIE), prin intermediul Agențiilor de Dezvoltare Regională contribuie la implementarea unor măsuri care vizează eliminarea disparităților regionale de dezvoltare;

- Ministerul Finanțelor Publice (MFP) elaborează și implementează politica bugetară și fiscală a Guvernului, corelează politicile fiscale și bugetare cu celelalte politici economico-sociale;

- Partenerii sociali, indiferent de reprezentativitatea acestora, vor prelua elementele strategiei de ocupare în propriile programe de acțiune, raporturile cu serviciile publice de ocupare fiind esențiale. Organizațiile patronale și cele sindicale sunt implicate în structurile tripartite, având posibilitatea de a sprijini implementarea componentelor strategice - informare, educație și pregătire profesională, servicii de mediere a muncii etc. Aceste organizații pot influența procesele de promovare a flexibilității muncii și de consolidare a nivelului aptitudinal și prin intermediul negocierilor colective organizate la nivel național;

- Organizațiile nonguvernamentale și societatea civilă joacă un rol important în ajustarea politicilor, fie prin acordarea de asistență în implementarea elementelor de strategie și a altor programe din domeniul politicilor sociale, fie prin contactele cu organizațiile internaționale din aria lor de activitate.

4.2. Finanțare

Implementarea obiectivelor strategice stabilite prin acest document necesită un suport financiar consistent. Prin urmare, toate instituțiile implicate în implementarea acestei strategii la nivel local și central vor include în fundamentarea propriilor planuri de acțiune principalele aspecte strategice structurate în domeniul ocupării forței de muncă, în conformitate cu termenii stabilite în acest sens. În consecință, obiectivele acestei strategii vor fi susținute în principal prin bugetul asigurărilor pentru șomaj, precum și prin alte surse de finanțare, după cum urmează:

- Programul PHARE 2004 - 2006 prin Componenta de Coeziune Economică și Socială, subcomponenta privind dezvoltarea resurselor umane, și ulterior Fondul Social European (după anul 2007);
- Programul SAPARD;
- Programul ISPA;
- Alte surse externe de finanțare (ex. Banca Mondială);
- Resurse financiare furnizate de către angajatori, autoritățile administrației publice locale, alte categorii de persoane juridice în calitate de donatori, ONG-uri etc.

4.3. Rezultate

Implementarea strategiei va conduce la:

- Consolidarea nivelului de ocupare a forței de muncă, tinzând spre atingerea obiectivelor Strategiei Europene de Ocupare stabilite la Consiliul European de la Lisabona;
- Promovarea adaptabilității și mobilității forței de muncă;
- Îmbunătățirea capacității de integrare pe piața muncii și prelungirea vieții active;
- Combaterea efectelor șomajului structural și reducerea ratei șomajului;
- Reducerea ratei șomajului pentru grupurile vulnerabile;
- Asigurarea egalității de șanse pe piața muncii;
- Consolidarea parteneriatului social;
- Creșterea eficienței activității instituțiilor cu responsabilități pe piața muncii;
- Reducerea semnificativă a disparităților regionale în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

Impactul implementării acestei strategii va fi înregistrat după cum urmează:

- La nivel macroeconomic - prin consolidarea mediului economic și social și prin crearea de condiții favorabile pentru promovarea și dezvoltarea de noi afaceri;

- La nivel regional - prin reducerea disparităților regionale și promovarea unei dezvoltări economice durabile;
- La nivelul beneficiarilor - prin mărirea capacității de integrare pe piața muncii a grupurilor vizate, ca urmare a implicării în programe specifice, fapt ce va putea fi evaluat prin monitorizarea următoarelor aspecte:
  - numărul persoanelor care se reintegrează pe piața muncii și a celor care inițiază activități pe cont propriu;
  - nivelul salarial al persoanelor după implicare în programe specifice;
  - nivel ridicat al atractivității muncii.

4.4. Indicatorii de performanță a monitorizării implementării strategiei de ocupare

În vederea monitorizării implementării obiectivelor declarate prin strategia de ocupare, numărul indicatorilor existenți, va fi revizuit anual. Baza de date va include seturi specifice de indicatori care vor permite evaluarea progreselor înregistrate în atingerea obiectivelor și a subobiectivelor declarate. Indicatorii sunt grupați astfel: dezvoltare socială și demografică, piața muncii, politici active în domeniul ocupării forței de muncă, sistemul educațional.

A. Dezvoltare socială și demografică

Productivitatea muncii (disponibil din 2007);

Salariul mediu (rata de creștere):

- în ansamblu, la nivel de țară;
- pe sectoare de activitate.

Raportul dintre numărul șomerilor și al persoanelor ocupate;

Populația situată deasupra și sub pragul de sărăcie.

B. Piața muncii

Indicatorii activității economice

Rata de participare la activități economice a forței de muncă, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivelul de educație absolvit.

Numărul persoanelor inactive în vârstă de muncă, după:

- sex;
- vârstă.

Numărul persoanelor neocupate în vârstă de muncă/populația activă în vârstă de muncă.

Indicatori privind ocuparea forței de muncă

Numărul persoanelor ocupate, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivelul de educație absolvit;
- activități economice.

Rata ocupării, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivelul educațional absolvit.

Indicatori pentru evaluarea ofertei de forță de muncă

Număr șomeri, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivelul educațional absolvit;
- durata perioadei de șomaj;
- metoda folosită în căutarea unui loc de muncă.

Rata șomajului, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivelul educațional absolvit.

Șomajul înregistrat

Numărul șomerilor înregistrați, după:

- sex;
- vârstă;
- regiune;
- nivel educațional absolvit;
- durata perioadei de înregistrare;
- numărul consecutiv de înregistrări.

Indicatori ai cererii de forță de muncă:

Numărul locurilor vacante declarate (disponibil în 2007):

- total;
- recent declarate;
- în sectorul privat.

C. Politici active în domeniul ocupării forței de muncă

Numărul locurilor de muncă vacante/incluse în cursurile de formare profesională:

- prin măsurile promovate de [Legea nr. 76/2002](#), modificată și completată prin [Legea nr. 107/2004](#) privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
- prin programe specifice de stimulare a ocupării forței de muncă și pentru formare profesională, finanțate prin bugetul de stat, Programul PHARE sau alte surse;
- prin activitatea Serviciilor Publice de Ocupare;
- prin măsuri și programe specifice.

Numărul șomerilor plasați, din grupurile vulnerabile pe piața muncii.

Indicatori privind îmbunătățirea situației grupurilor vulnerabile pe piața muncii

Numărul șomerilor înregistrați, după cum urmează:

- cu o perioadă de înregistrare de peste un an (șomeri de lungă durată);
- persoane cu handicap;
- persoane peste 45 de ani;
- șomeri rromi;
- femei;
- persoane cu un nivel educațional scăzut, persoane necalificate.

Indicatori financiari

Cheltuieli din PIB pentru susținerea măsurilor active/pasive:

- total;
- pe program/măsură;
- procent din PIB.

D. Sistemul educațional

Numărul de înregistrări după nivelul educațional;

Numărul abandonurilor din sistemul educațional;

Indicatori privind nivelul educațional al populației

Repartizarea populației de peste 15 ani, în funcție de nivelul educațional absolvit;

Numărul absolvenților în funcție de tipul instituțiilor de educație;
Numărul persoanelor ocupate, în funcție de nivelul educațional absolvit;
Numărul șomerilor, în funcție de nivelul educațional absolvit.

Indicatori cu privire la obiectivele pregătirii profesionale

Numărul șomerilor incluși în programele de pregătire profesională;

Numărul șomerilor care au finalizat un curs de formare profesională,
după:

- sex;

- tipul de calificare.

Numărul șomerilor plasați în urma finalizării unui program de formare profesională;

Numărul persoanelor ocupate care au absolvit cursuri pentru dezvoltarea competențelor profesionale.

Progresul va fi evaluat atât prin urmărirea valorilor absolute ale indicatorilor, cât și contribuția relativă în total. Principalele surse de informare sunt: Institutul Național de Statistică, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, precum și datele furnizate prin alte studii statistice și sociologice reprezentative.